

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbaja vsak dan opoldne — Mesecna naročnina 11.— Mr. za inozemstvo 15.20 Mr
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čerkovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Piu di un milione di tonn. di naviglio nemico affondato

Nuovi vittoriosi successi dei sommergibili italiani in Atlantico — Azioni aeree sull'Egitto e su Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 9 agosto il seguente bollettino di guerra n. 803:

Nella giornata di ieri si sono svolte, sul fronte dell'Egitto, azioni di elementi esploranti e delle opposte artiglierie. Due velivoli sono stati distrutti dalle batterie contraeree di nostre grandi unità terrestri.

L'aviazione dell'Asse ha rinnovato attacchi su concentramenti nemici di truppe e mezzi e ha abbattuto, in combattimento, due «Curtiss».

Anche su Malta sono continuate le operazioni di reparti aerei italiani e tedeschi che hanno bombardato a più riprese le attrezzature belliche di La Valletta. Ta Venezia e Micabba ed hanno inflitto alla RAF la perdita di due «Spitfire».

Nostri sommergibili in Atlantico hanno affondato due piroscafi ed una petroliera per complessive 24.875 tonnellate. I sommergibili che hanno affondato queste tre navi sono al comando rispettivamente del Capitano di Corvetta Carlo Facia di Cosato e del tenente di vascello Dalesandro.

Il totale delle navi da guerra e mercantili che si affondarono da parte di nostri sommergibili in Atlantico, in Mediterraneo, in Mar Rosso e in Mar Nero è stato sicuramente controllato nominativamente nave per nave, supera così il milione di tonnellate, avendo raggiunto la cifra di 1.018.971.

Le operazioni che sui campi di battaglia dell'Oriente europeo si svolgono con accelerato ritmo, in queste settimane così dense

di eventi, continuano a vedere in primis piano le truppe italiane; la terza divisione celere, in una serie di aspri combattimenti svoltisi nella grande ansa del Don ha raggiunto tutti gli obiettivi ad essa assegnati tanto per la bravura dimostrata dai suoi reparti, ammirazione ed entusiasmo pienamente meritati.

Una importante testa di ponte, tenacemente ed a lungo contesa, è stata infanti espugnata ed altre ben munite posizioni conquistate d'assalto dai nostri combattenti che, anche in questa circostanza, hanno lottato in stretta fraternità d'armi con i camerati tedeschi.

In tale cornice di audacia e di gloria spicca la figura del colonnello Aminto Caretto, comandante del 3° bersaglieri, deceduto ieri l'altro in un ospedale da campo per le ferite riportate nei combattimenti dei giorni precedenti nella zona di Baskovskoj. Egli, che portava sul petto quattro volte i segni del valore, si era distinto durante l'attuale campagna in Russia alla testa del suo splendido reggimento decorato recentemente di medaglia d'oro. Mentre perdura la eco delle audaci azioni del Mas nelle acque di Feodosia e dei nostri cacciatori del 21° gruppo nel cielo del Volga, il sacrificio del colonnello Caretto dà nuova luce all'eroico contegno dei soldati italiani ai quali ieri uno dei più illustri condottieri dell'esercito germanico ha voluto rendere alto spontaneo omaggio per il sostanziale contributo alla grande vittoria della battaglia in corso.

Nad 1 milijon ton sovražnega ladjevja na dnu morja

Novi zmagoviti uspehi italijanskih podmornic na Atlantiku — Letalske akcije nad Egiptom in Malto

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 9. avgusta naslednje 803. vojno poročilo:

Včerajšnji dan so se razvijale na egiptski fronti akcije izvidniških elementov in obojestranskega topništva. Dve letali sta bili uničeni po protiletalskih baterijah naših velikih talnih edinic.

Letalstvo Osi je obnovilo napade na sovražne koncentracije čet in sredstev ter je v spopadu streljalo dva «Curtiss».

Tudi nad Malto so se nadaljevale operacije italijanskih in nemških letalskih oddelkov, ki so bombardirali ponovno vojne naprave La Vallette, Ta Venezia in Micabba ter prizadeli RAF izgubo dveh «Spitfireov».

Naši podmornici sta na Atlantiku potopili dva parnika in petrolejsko ladjo s skupno 24.875 tonami. Podmornici, ki sta potopili te tri ladje, sta pod poveljstvom korvetnega kapitana Carla Facia in Cosato oziroma ladijskega poročnika Dalesandra.

Celokupna tonaža vojnih in trgovinskih ladij, ki je bila njih potopitev s strani naših podmornic v Atlantiku, Sredozemskem, Rdečem in Črnem morju zanesljivo ugotovljena ladjo za ladjo, je na ta način pressegla milijon ton in je dosegla število 1.018.971 ton.

Operacije, ki se razvijajo pospešeno na bojiščih evropskega vzhoda, so bile v teh tednih polne dogodkov in v njih so stale zopet v ospredju italijanske čete. Tretja brza divizija je v vrsti hudih borb, ki so se razvile v velikem kolenu Dona, dosegla vse cilje, ki so ji bili nakazani ter je s hrabrostjo svojih oddelkov vzbudila popolnoma zaslužno občudovanje in navdušenje.

Neko važno mostišče, ki je bilo žilavo in dolgo branjeno, je bilo zavzeto, kakor tudi druge dobro utrjene postojanke, katere so naši borci v naskoku zavzeli. Tudi ob tej priliki so se naši borci borili v tesnem bratstvu orožja z nemškimi tovariši.

V tem okviru drznosti in slave stopu v osredje lik polkovnika Aminta Caretta, poveljnika tretjega polka bersalierov, ki je predvčerajšnjim podlegel v neki poljski

bolnici ranam, dobljenim v borbah prejšnjih dni na področju Baskovskaja. Polkovnik, ki je nosil na prsih štiri odlikovanja za hrabrost, se je izkazal v teku sedanjih vojn v Rusiji na čelu svojega odličnega polka, ki je bil nedavno odlikovan z zlato kolajno.

Medtem, ko se še sliši odmev držnih akcij naših brzih torpednih čolnov v vodnih Feodosije in naših lovcev 21. skupine v območju nad Volgo, osrečuje žrtev polkovnika Caretta na novo junaske zadržanje italijanskih vojakov, ki jim je včeraj eden izmed najbolj odličnih voditeljev nemške vojske izrekel visoko spontano spoštovanje za bistveni prispevek k veliki zmagoviti bitki, ki je v teku.

Izgube v juliju

Rim, 9. avg. s. Glavni stan Oboroženih sil objavlja izgube v mesecu juliju in one, ki niso obsežene v prejšnjih seznamih, za katere so dospele do 31. julija predpisane listine in imenske oznake:

Vojska in milica — Egipt: padlih 867, ranjenih 1609, pogrešenih 3774. Rusija (10. seznam): padlih 157, ranjenih 622. Balkan: padlih 399, ranjenih 648, pogrešenih 115.

Mornarica: padlih 27, ranjenih 120, pogrešenih 397.

Letalstvo: padlih 47, ranjenih 73, pogrešenih 98.

Seznam padlih so objavili v izrednem dopolnilu lista »Le Forze Armate«. Seznam z Balkana obsega še 9 imen z »Galliee«, ki niso bila objavljena v aprilu.

Slavnim padlim in njihovim rodbinam gre ganjena večna hvaležnost Domovine.

Zadušnica za Brunom

Mussolinijem v Seville

Madrid, 9. avg. s. Svečana maša zadušnica za Brunom Mussolinijem je bila darovana v katedrali v Seville na pobudo ladijskega kluba, katerega častni član je bil slavn padli Bruno. Maše so se udeležili zastopniki vseh civilnih in vojaških oblasti, italijanska zastopstva in velika množica ljudi.

Imeli smo tudi hude izgube brodarov na morju pred našo obalo. V teku prve polovice tega leta so torpedirane trgovinskih ladij mnogo presegla nova gradnja.

Iste mnenja smo, da ne gre za novico, važno pa je, da se je vse to uradno objavilo, s čimer so bili uničeni vsi skrajni slepili manevri anglosaške propagande.

Buenos Aires, 9. avg. s. Iz Washingtona javljajo, da se morajo obvezno prijaviti vse ženske od 18. do 64. leta za vojna dela. Računa se, da ukrep zadeva 41 milijonov žensk.

in pomorske gradnje, zlasti za majhne v borbi tako potrebne edince, to je podmornice. Zaradi tega smo bili prisiljeni porazdeliti naše pomorske sile na mnogo obsejnejši prostor in zaradi tega bolj na redko, kakor je bilo predvideno zaradi nujnosti zaščite naših konvojov čet v Evropo in južna morja.

Imeli smo tudi hude izgube brodarov na morju pred našo obalo. V teku prve polovice tega leta so torpedirane trgovinskih ladij mnogo presegla nova gradnja.

Iste mnenja smo, da ne gre za novico, važno pa je, da se je vse to uradno objavilo, s čimer so bili uničeni vsi skrajni slepili manevri anglosaške propagande.

Buenos Aires, 9. avg. s. Iz Washingtona javljajo, da se morajo obvezno prijaviti vse ženske od 18. do 64. leta za vojna dela. Računa se, da ukrep zadeva 41 milijonov žensk.

Prestolnica Kubana Krasnodar in petrolejsko središče Majkop zavzeta

V pospešenih pohodih v najhujši vročini so nemške čete po hudih borbah zavzele močno utrjene sovjetske položaje

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje vojno poročilo:

V širini nad 400 km so nemške, rumunske in slovaške čete dosegle severno predgorje Kavkaza. Za mostišče ob Kubanu severno od Krasnodara se vodi še huda borba. Brzi oddelki vojske in oborožene SS so prekorčili reko Lavo in prodirajo v zapadni smeri proti Majkopu. Letalski oddelki neprestano napadajo umikajoče se sovražne kolone na cestah, železnih in severnih kavkaskih lukah ob črnemorskimi obali. V luci Anapa so bile potopljene tri svetilne ladje, ena stražna ladja pa poškodovana.

Med Volgo in Donom so bili protinapadi močnih sovražnih sil po hudi borbi zavrnjeni. V velikem loku Dona uspešno napreduje prodiranje severno od Kalača. Mnogi sovražni oddelki, nakopičeni ob bregovih reke, so izpostavljeni hudim letalskim napadom.

Severnozapadno od Voroneža je bilo več napadov sovražnika odbitih. Lastni protinapadi so prinesli krajevne uspehe.

V prostoru pri Rževu trajajo hude borbe dalje. Na drugih delih srednjega odseka so pešadijski oddelki v času od 20. do 31. julija uničili v krajevnih napadih na težavem terenu več sovražnih strelskih divizij. Sovražnik je imel 4000 mrtvih ter je izgubil 1589 ujetnikov, 24 tankov, 20 topov ter 152 strojne in močnarjev.

Na fronti pri Volhovu je izvršil sovražnik ponovne hude napade na malo mosti-

šče, ki pa jih je hrabra posadka po trdi borbi zavrnila.

Na vzhodni fronti so lovci in protiletalsko topništvo sestrelili 82 sovražnih letal ob izgubi 5 lastnih letal.

V borbi proti Angliji so bojna letala ponedelvi in ponedelvi bombardirala vojne važne naprave v južni Angliji ter na severu in severovzhodu angleškega otoka. En angleški nočni lovec je bil v zračni borbi sestreljen.

Krasnodar zaseden

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. avg. s. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje izredno vojno poročilo:

Divizije nemške pehote, ki so jih učinkovito podpirale skupine letalstva, so po pospešenem maršu v tropski vročini in po hudih borbah zavzele močno utrjene sovražne postojanke za obrambo severno od reke Kuban in so zasedle Krasnodar, glavno mesto kubanskega področja in važno središče sovražne oboroževalne industrije.

Tudi Majkop zavzet

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. avg. s. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje izredno vojno poročilo:

Brze edince so danes ob 18. uri v naskoku zavzele mesto Majkop, ki je središče važnega petrolejskega področja v severnem predgorju Kavkaza.

V 13 dneh od Dona do Kubana

Berlin, 9. avg. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so glavno mesto kubanskega področja Krasnodar zavzele čete pehote divizije, ki so pred 13 dnevi v naskoku zavzele Rostov in Batajsk ter so sodelovale potem pri prodoru v boljševo obrambo na Donu. Zasedujoč ob blizu poraženega sovražnika so te divizije prevalele med stalnimi borbami in v tropski vročini ter na strašno zaprašenih cestah in v stapi brez najmanjše sence v 13 dneh razdaljo 280 km od Dona do Kubana. V hudih borbah so bile sovražne postojanke v Krasnodaru kljub zlatemu sovražnemu odporu zavzete in nato samo mesto Krasnodar, ki

leži v ravnini s plodno črno zemljo. K uspehu tega dne so z vgladnim sodelovanjem s pehoto v odlični meri prispevale lahke protiletalske baterije letalstva.

Krasnodar leži ob severnem obrežju reke Kuban in je važno železniško križišče prog Novorosijsk—Stalingrad in Primorsko—Ahterkoje ob Azovskem morju in proge iz Vorosilovska ter proge v Jejsk, ki je pristanišče ob Črnem morju. Mesto ima 210.000 prebivalcev ter je središče sovjetske oboroževalne industrije na tem področju in središče znatnega rečnega prometa, ki služi v glavnem za prevažanje živil in petroleja. Razen oboroževalne in-

dustrije obstojajo v Krasnodaru tudi važne tovarne za obdelovanje kovin, katerih delovanje je bilo pospešeno v zadnjem času. V mestu so tudi čistilnice petroleja in obrati lahke industrije ter živilske industrije.

Najvišje priznanje italijanskim letalcem na vzhodni fronti

Operacijsko Področje, 9. avg. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) V priznanje cenjenega sodelovanja naših letalskih oddelkov v Rusiji z oddelki nemškega letalstva je polkovni general von Richthofen, hrabri borec iz španije in poveljnik letalske flotile na vzhodni fronti, podelil 16 železnih križev I. razreda italijanskim letalcem, ki so se najbolj izkazali v bojnih akcijah z nemškimi tovariši. Visoko odlikovanje, s katerim je nagradeno dolgo delovanje v težki zimski dobi, je bilo podeljeno generalu pilotu Enricu Pezzu, poveljniku letalstva na vzhodni fronti, majorju D'Agostinu, poveljniku skupine lovcev, kapitanoma Boviou in Cervelliniju, poveljnikoma eskadre lovcev ter pilotom-poročnikom Omiciniu, Passariniju, Bondu, Bonetu, Torresiju, Signoriniju in Motagnaniju, nadalje podporočnikom pilotoma Bironu in Bendettiju ter podoficirjema Fernaciju in Sansonu. Z istim odlikovanjem je bil nagraden tudi oficir-opazovalec, kapitan bersaljerjev Romano.

Posveti v Moskvi

Tokio, 9. avg. s. List »Ciugai« trdi v uvodniku, da kažejo prihod sira Archibalda Clarka Kerra, angleškega veleposlanika, v Moskvo ter potovanje generala Bradleja, Rooseveltovega emisarja v Krenlju, v Moskvo kakor tudi glasovi o Churchillovem potovanju v Moskvo na nadaljnje mahinacije v zvezi z ustanovitvijo druge fronte v svrhu rešitve Sovjetske zveze pred propadom. List podčrtava, da ustanovitve druge fronte ni nujno omejena na Evropo, na Vzhodno Azijo ali na Afriko. List nadaljuje z opominom, da mora Japonska to stvar dobro razumeti in da mora biti Japonska v približevanju odločne bitke med Nemčijo in Sovjetsko zvezo čedalje bolj pripravljena za doseg zmage.

Velika pomorska bitka pri Salomonskih otokih

Japonski bombniki in vojno brodoge so se pri Salomonskih otokih spopadli z močnim anglo-ameriškim brodogjem in mu zadale hude izgube — Sestreljenih je bilo 41 sovražnih letal — Bitka šr taaja

Tokio, 9. avg. s. Glede pomorske bitke pri Salomonskih otokih se doznava naslednje podrobnosti:

Dne 7. avgusta ob 11.30 so japonska izvidniška letala opazila v Koralskem morju mešano angleško-ameriško mornarico, ki je bila na poti proti severu. Po radijskem obvestilu izvidnikov so bombniki in torpedna letala Japoncev napadla v zaporednih valovih sovražno skupino. Kljub silni nevihti, ki je divjala med napadom, so se japonska letala izredno nizko spustila in metala bombe ter torpede. Sovražna eskadra je odgovarjala s svojim protiletalskim topništvom, kar ni preprečilo, da ne bi bile številne edince, kakor javlja večerajšnje poročilo japonskega glavnega stana, ki so bile zadete, potopljene druga za drugo. Medtem so se dvignili sovražni lovci. V letalskih borbah, ki so nastale, je japonskim letalom uspelo sestreliti v razmeroma kratkem času 41 sovražnih letal. Proti večeru so dospele na kraj borbe japonske pomorske edince, ki so pričele borbo z živahnim ognjem, ki je trajal vsa noč. Bitka se je nadaljevala z enako jakostjo ves dan 8. t. m. in po dosedanjih vesteh še vedno traja.

Buenos Aires, 9. avg. s. Uradno poročilo iz Washingtona javlja, da imajo ameriške pomorske sile, ki napadajo Salomonske otoke, opravka z znatnim sovražnim odporom. Isto poročilo navaja dalje, da še ni mogoče navesti izgub zaveznikov.

Ameriške izgube pri Salomonskih otokih

Rim, 10. avg. s. Značilnosti sovražnih bojnih ladij, ki so jih Japonci potopili ali poškodovali v bitki pri Salomonskih otokih, so naslednje: Ameriške križarke tipa »Astoria« in »Minneapolis« izpodirajo okrog 9950 ton in so oborožene z 9 topovi po 203 mm, 8 topovi po 127 mm, 2 topovoma po 47 mm in 8 protiletalskimi topovi po 40 mm. Opremljene so s dvema katapultoma za štiri letala. Njih hitrost je 32,7 vozlov. Njih posadka je štela 620 ljudi. Angleške križarke tipa »Australia« izpodirajo 10.000 ton in so oborožene z 8 topovi po 203 mm, 8 po 102 mm, 4 po 47 mm ter z 20 protiletalskimi strojnimi. Imajo razen tega tri letalske katapulte. Njih brzina je 32 vozlov na uro. Posadka pa je štela 680 ljudi.

Odmev v Nemčiji

Berlin, 9. avg. s. Vest o novem velikem uspehu letalstva pomorskih japonskih sil v vodah Salomonskih otokov, ko je bila potopljena večina sovražne mornarice, so sprejeli v Nemčiji z največjim zadovoljstvom. Čustva nemškega naroda tolmačijo, ki opozarja in pojasnjuje važnost zmage. To je zmaga, piše list »Montag«, ki je bila dosežena v enem izmed glavnih odsekov južnozapadnega Pacifika prav v trenutku, ko dozorevajo vojaški in politični dogodki. Ti dogodki se bodo v nekaterih odsekih verjetno še naprej odločno in odločno razvijali. Medtem ko sile osi in zavezniki zadajajo sovražniku čedalje bolj smrtonosne udarce na kopnem, na morju in v zraku in medtem ko divja v Indiji angleška reakcija, ki si domišlja, da bo zaustavila neobhodni proces, ki se bo končal z osvoboditvijo 350 milijonov Indijcev izpod

tujega gospodstva, so prešle oborožene sile tena zopet v napad pri avstralski obali in zadajajo tudi smrtonosne udarce, zasedajo strateško zelo važne otoke, razširjajo zasedbo Nove Gvineje in uničujejo številne močne edince anglosaške mornarice. Ta zmaga, ki zavzema čedalje važnejši obseg, bo imela posledice, ki jih je težko predvideti. Gotovo je, da so bile anglosaške pomorske sile, namenjene za obrambo Avstralije, znatno oslabiljene.

Tisk opozarja ironično tudi na propagandni trik Washingtona in Londona. Dostoj je bila objavljena samo vest o nenadni pobudi ameriških in angleških letalsko-pomorskih sil proti japonskim položajem na Salomonskih otokih. Potem je bilo objavljeno poročilo, da bitka ugodno poteka kljub srditemu odporu sovražnika. Ta obrazec zelo sliči onim, ki jih je lista propagandna uporabljala ob drugih enakih prilikah.

Gandhi aretiran

V strahu pred narodnim uporom v Indiji so britanske oblasti izdale najbolj drakonske ukrepe

Rim, 10. avgusta, s. Po vesteh britske poluradne agencije iz Bombaya so bili Gandhi, Nehru in 17 drugih najvplivnejših članov kongresa aretirani. Trije policijski avtomobili so se ustavili zjutraj pred Gandhijevim domom. Angleški funkcionarji so stopili v Mahatmovo stanovanje in mu sporočili povelje za aretacijo. Gandhi je mirno opravil svoje molitve, se oblekel in sledil funkcionarjem v avtomobil, s katerim so ga odpeljali na železniško postajo. Tja so dospeli tudi vozovi z drugimi aretiranimi indijskimi voditelji. Posebni vlak jih je odpeljal bržkone v Poono ali Kalkuto. V pokrajinah so bili aretirani ba je še drugi indijski vodje.

Bangkok, 9. avg. s. Glede aretacije Mahatme Gandhija se doznava še naslednje podrobnosti:

Ko se je Mahatma pripravil za vstop v avtomobil policije, da bi se podal na stažnico, ga je njegov gost Birla svaril, naj se ne postavi v ječi. Gandhi je odgovoril, da ni storil nič nepremišljenega in da se

nikakor ne namerava postiti. Mahatmo in druge aretirane osebnosti so možki in ženske, ki so se zbrali pred ograjo za jutranjo molitev, pozdravili, medtem ko je Mahatma in z njim aretirani voditelji odhajali iz hiše Birla, s klicem »Zivel Gandhi!« Gandhi, ki je bil odlično razpoložen, je poslušal pozdrave smeje in se je pošalil s tistimi, ki so stali okrog njega. Preden je stopil v avtomobil, je bil obdan z vencem cvetlic in njegova gostinja mu je položila na glavo »safon«, ki ga smatrajo Hindujci kot znak, ki prinese srečo.

Gandhija so peljali ob oboroženem spremstvu v zasebno vilo, imenovano »Palaca Aga Kana« v Pooni. Nekaj članov izvršilnega odbora je kakor Gandhi aretiranih v istem poslopu. Izvršni odbor kongresa, vseindijski kongres in vsi pokrajinski odbori so bili razpuščeni. Policijske mere so se poostrele. Močni oddelki agentov in pokojov so preprečili v Bombaju manifestacije »kongresnih prostovoljcev«.

Ameriška proizvodnja popolnoma nezadostna

Ameriška vlada zdaj sama priznava, da zlasti novogradnje ladij daleč zaostajajo za potopitvami

Buenos Aires, 8. avg. s. Da je ameriška vojna proizvodnja nezadostna glede potreb, potrjuje zdaj primerjava med potopljenimi in zgrajenimi ladjami, primerjava, ki kaže popolnoma pasivno bilanco. Sami vojni obveščevalni urad Severne Amerike potrjuje neizpodbitno dejstvo tega neresljivega problema. Ta urad, ki podaja rezultate uspehov v zadnjih osmih mesecih vojne, zaključuje v svojem poročilu izredno priznavač, da je »ameriška vojna proizvodnja še nezadostna«.

Poročilo svari, da Amerika lahko izgubi vojno, ako vsi ne store vse napore ter doslovno nadaljuje: V teku junija smo ostali nekoliko za določenim programom glede proizvodnje vojnih letal, tako za bojna letala kakor za druge tipe. Nismo jih zgradili toliko, kolikor smo jih imeli v načrtu. Enako velja za tanke, za razne vrste topov

Vič je star kakor Ljubljana

Sponhajmovci so bili v 12. stoletju gospodarji ljubljanskega gradu, na Viču pa so imeli posebno utrdbo

Ljubljana, 10. avgusta

Danes je Vič ljubljansko predmestje. Ni pa preteklo še niti 10 let, kar je naselbina na južnem vzhodu mesta tvorila skupno z Glinčami in Rožno dolino samostojno upravno enoto. Tega se še vsi Ljubljančani dobro spominjamo. Saj so na Viču takrat izvrstno gospodarili in na vseh koncih skrbeli, da je imela vas na pragu Ljubljane moderno lice, da so prebivalci uživali čim več sodobnega udobja. Meščani so zato radi hodili k njim v vas. Mnogo prijetnih zavetišč, kjer »bog roko ven molit, jih je vabilo v svoje gostoljubno okrilje.

Danes so Vičani že meščani. Preko novega predmestja je legel centralistični valjar, ki počasi pa vendar gotovo drobi nekdanjo enotno naselbino v drobne celice: okraje, ulice in posamezne hiše. Ne bo dolgo, ko meščani ne bodo več rekli: gremo na Vič, temveč gremo v to in to ulico, v ta in ta okraj, ki je bil nekoč sestavni del viške občine. Ne bo dolgo, ko načrti mesta Ljubljane Viča ne bodo več posebej označevali, kakor so se iz njih, žal mnogo prehitro, izgubila stara, lepa in pristno domača imena drugih okrajev in naselij, ki so danes del Ljubljane, nekoč pa so tvorila vsaj v presoji prebivalstva, če že ne upravnno, samostojno, zaključeno enoto.

Mnogi morda ne vedo, da so začetki Viča potisnjeni v daljino preteklost. Ne mislimo na prastare rimljanske naselbine na naših tleh. Mogoče je, da je Emona imela tudi na ozemlju Viča, koder je vodila cesta v Italijo, kakšno svojo vojaško utrjeno postojanko. To je celo verjetno, če pomislimo, da je bilo treba nadzorovati pot, ki je mimo današnjega Polhovca Gradca vodila proti Emoni. Vendar o tem nimamo nobenih podatkov.

Viharna in dolga doba preseljevanja narodov je na naših tleh temeljito porušila vse, kar so ustvarili Rimljani. Novi narodi, naši pradedi, ki si postavili nova, svojim potrebam primerna bivališča. Prav v to dobo, kakor se nam zdi zelo verjetno, spadajo prvi začetki Viča. Zgodovinarji nam o teh začetkih ne vedo mnogo povedati. Vemo na primer za trdno le, da ni prva naselbina na današnjem ozemlju Ljubljane nastala tik pod Gradom, pač pa okoli cerkve Sv. Petra. Ta naselbina je bila tako imenovana, da jo je katoliška cerkvena uprava izvolila za središče velike cerkvene upravne enote.

Vemo tudi, da se Sv. Peter in St. Vid pripravata o tem, čigava cerkev je bila prej sezidana. Iz tega sklepamo, da je morala biti tudi na ozemlju današnjega St. Vida v takratnih časih večja naselbina. Podobno bo veljalo za Vič, pri katerem pa se ne moremo opirati na kakšne podatke iz cerkveno upravne zgodovine, saj je znano, da je Vič postal samostojna župnija šele pred dobrimi 33 leti (l. 1908). Nekaj drugega je, kar nas silijo k temu mišljenju.

Ko se je začel razvijati zamelek današnje Ljubljane pod gradom v Senti Jakobskem okraju, so na gradu gospodarili močni vojvodi Sponhajmovci, nekoč koroški grofje. Ljubljansko gospostvo so dobili v 12. stoletju. Na posest je bila znatna in je spadala k njej obsežna okolica. Poleg gradu na Bokalcih sta bila njihova posesti v ljubljanski okolici tudi gradova Ceplje (pod Toskim celom) in Jetrenk blizu Sv. Katarine. Bil je tudi lastnik številnih gradov od Save do Logatca in od Sore do Turjaka.

Zanimivo je, da so imeli Sponhajmovci svojo utrjeno naselbino tudi na današnjem Viču. Ante Beg, ki je pisal črtice o bivši občini Vič v VII. letniku »Kronike slovenskih mest«, je mnenja, da je bila to vodna utrdba ob Gradaščici, in sicer neke tam, kjer stoji danes novi gasilski dom ali Poklukarjev dvorec, ki ga ljudstvo še vedno imenuje grad. Morda je to res, morda tudi ne. Za nas je važno, da vemo, da je takrat utrdba obstajala. Od tega dejstva ni daleč do upravičene misli, da so bile na današnjem ozemlju viškega predmestja še druge hiše, da je Vič tvoril že takrat posebno naselje, seveda popolnoma kmetijskega značaja. V listinah so zgodovinarji našli omenjen Vič sicer precej kasneje (leta 1339, 1414 in 1431 kot Weyze in Weycz), to pa še vedno ni dokaz, da naselje na Viču ni obstajalo že davno prej.

Vič je omenili kasneje tudi zgodovinar stare Kranjske Valvazor v svojem znanem delu Ugotavlja, da je bil tam dober mlina in lep dvorec. V zavedi nekega mlina na Viču je leta 1443 razsojal v sporni zadevi že cesar Ferdinand. To so poleg nekaterih drugih drobnih najstarejših podatkov o Viču. Zastopuje nam, da lahko upravičeno trdimo, da je Vič prav toliko star kakor Ljubljana. Če pa pri tem mislimo samo na mestno naselje, ki se je razvijalo pod gradom, pa je morda še starejši. O kasnejšem razvoju Viča pa še prihodnji kaj več.

Plavalni dvoboj

Hrvatska — Slovaška

V sredo in četrtek je Hrvatska plavalna zveza izvedla v Zagrebu svoje letošnje plavalno prvenstvo, na katerem so nastopili plavalci iz Dubrovnika, Karlovca in Bjelovara poleg Zagrebčanov. Prvenstvo, katerega rezultate bomo še zabeležili, je služilo zveznemu vodstvu kot izbirno merilo pri določitvi moštva, ki je potem v soboto in nedeljo nastopilo kot hrvatska reprezentanca proti reprezentanci slovaških plavalcev.

Hrvati so šli v boj proti Slovakom kot favoriti. Njihova premoč se je izkazala že v soboto. Zaključna sobotna ocena je bila 40:19 v korist Hrvatov. Ob znatnem zanimanju gledalcev se je dvoboj včeraj nadaljeval. Čeprav nam končni izid še ni znan, je gotovo, da so zmagali Hrvati. Slovaki niso bili tako slabi, kakor bi morda sodili po razmerju točk. Zlasti se je izkazal včeraj njihov predstavnik v plavanju na 200 metrov prsno.

V tej točki sta Hrvatsko zastopala Laškarin in Stigler, Slovaško pa Manderla in Gerhardt. Po startu so vsi plavalci nekaj časa plavalci v metuljkovem slogu. Najdelj je vztrajal Laškarin, kar mu je prineslo znatno prednost. Računali so že, da bo zmagal. Slovak Manderla pa je izvedel sijajen figiš. Uspelo mu je doseči in prehiteti Laškarina in zmagati za razliko pol metra. Manderla je bil prvi v 3:04, Laškarin drugi v 3:04,1, tretji Stigler, četrti Gerhardt.

Na berlinski sportni konferenci, ki je razpravljala o ustanovitvi evropskega sportne zveze, je Hrvate zastopal sportni vodja Miško Zebić. Uspelo mu je skleniti z Nemci plavalni dvoboj. Nemci bodo nastopili v Zagrebu 29. in 30. t. m. Hrvatska plavalna zveza je sklenila tudi za Madžarsko plavalno tekmovalce. 5. in 6. septembra bo nastopila hrvatska mladinska plavalna reprezentanca na Madžarskem proti enaki madžarski reprezentanci.

Hašk je hrvatski lahkoatletski prvak

Letošnje klubsko lahkoatletsko prvenstvo Hrvatske je potekalo razdeljeno v dve skupini po sistemu turnirja na točke. Skupinska zmagovalca sta postala zagrebška klub Concordia in Hašk. Favorit pa je bila Concordia.

Prvič sta se Hašk in Concordia pomerila v soboto in nedeljo 25. in 26. julija. Tekmovanje je bilo na Concordijinem igrišču. Zmagala je Concordia s 26.966 točkami pred Haškom, ki je nabral 26.611 točk. Zanimivo je, da so se kot tekmovalci pojavili na igriščih tudi dr. Buratović, Gojčić in drugi, ki so svojočasno zapustili lahkoatletске terene.

Rezultati prvega srečanja so bili naslednji: 100 m: Vanić 11,8, 110 m zapreke: dr. Buratović 15,9, kroga: Iveković 13,49, 4 krat 100 m: Concordia 54,6, skok ob palici: Dolenc 3,30, kopje: Mrkušić 55,10, 10.000 m: Mihalić 33,36, 1500 m: Kotnik 4:03, troskok: Braune 13,08, 400 m: Kerhin 59,8, skok v višino: Abramović 1,50, 200 m: Vanić 28,6, kladivo: Gojčić 44,20, 5000 m: Kotnik 15,36, skok v daljino: Buratović 6,30, 4 krat 400 m: 3:35,4.

Preteklo nedeljo je bilo revanžno tekmovalje na Haškovem igrišču. Haškovi so se tokrat odrezali znatno boljše. Uspelo jim je Concordijo v zaključni oceni prehiteti in zmagati. Hašk je postal hrvatski moštveni prvak s 27.799 točkami. Concordia je zbrala 27.718 točk. Rezultati preteklo nedeljske prireditve so bili naslednji:

800 m: Gjurčić 1:53,8, 5000 m: Kotnik 15:04, 4 krat 100 m: Hašk, 4 krat 400 m: Hašk 3:34,2, 100 m zapreke: dr. Buratović 16,5, 100 m: Turkalić 11,5, kroga: Miošić 13,38, 400 m: Botka 54,0, skok ob palici: dr. Buratović 3,30, kopje: Mrkušić, kladivo: Gojčić 44,32, skok v daljino: dr. Buratović 6,41, 200 m: Vanić 23,4, disk: Marjan 38,83, skok v višino: Abramović 1,70.

Ob tej priliki je bilo zrušenih več hrvatskih lahkoatletskih rekordov.

ŠAH

Međdržavna šahovska tekma Hrvatska - Bolgarija. Na skupščini Evropske šahovske zveze v Solnogradu so se hrvatski delegati dogovorili z bolgarskimi za međdržavno šahovsko tekmo na 8 deskah. Kasneje so Bolgari sporočili, da želi igrati dvoboj 8. in 9. avgusta. Hrvati so poslali v Sofijo naslednje moštvo: dr. Dumić, inž. Jerman, Horvat, Milan Filipčić, Petek, Rabar, inž. Tekavčić in Subarić. O izidu tega dvoboja ni v naprej mogoče reči ničesar, kar sposobnosti rešiti tega nevarnega tipa. Vaš mož ne bo zvedel niti besedice pod pogojem, da takoj odpotujete v Pariz ... pogledajte dobro, če imate še svoj nakit, kajti znano mi je, da je lažni markiz malo prej z letalom odpotoval v Barcelono.

Vsa iz sebe od bolesti in razočaranja je Diana pogledala v šatulo, kjer je imela spravljen nakit. Z drhtečim glasom je zašepetala:

— Prav pravite ... ta lopov mi je odnesel biserno ogrlico ...

— Kaj vam nisem rekel, gospa? — je vzkliznil detektiv ponosno. Drugič pa bolj pazite, s kom občujete in bodite veseli, da sem vsaj jaz aristokrat in gentleman.

Dve uri pozneje je sedela lepa Diana Dupont v kupeju ekspresnega vlaka, drvečega proti Parizu. — Ta lopov je bil pa precej drži, — je razmišljala. — Še sreča, da sem pustila pravi nakit v Parizu in prinesla v Monte Carlo samo precečene imitacije. Moj dragi lopov bo razočaran.

Ta čas je pa sedel v nekem zakonitem lokalu Monte Carla detektiv-gentleman in družbi svoje prijateljice Biribi.

— Ali si dobil denar od tiste buržujke? — ga je vprašala Biribi.

Sergije, ki je bil odložil monokel, umetno brado in brke ter postal zopet Nick Zlatoper, je odgovoril:

— Nisem, toda pogled tole. In iz žepa je potegnil biserno ogrlico.

Na obrazu male Biribi so se pokazali sledovi vžičenja.

— Ah, — je vzdihnila. — Kako si pa ukradel to dragocenost?

— Kaj enostavno: ta čas, ko je Diana plakala, sem se približal pehi in vzletel iz šatule najlepši komad.

— Istočasno se je pa izprehajal pred kazino eleganten mladenič in pogledoval vsake pet minute na uro. Bil je markiz de Segurola, ki je že pod uro čakal, da bi prišla Diana Dupont na dogovorjeni sestanek.

nosti bolgarskih šahistov niso poznane. Kasneje bo gostoval v Sofiji tudi hrvatski šahovski naraščaj in nastopil proti mladim igralcem »Branika«.

Točke sukanca, prejice za vezenje, spenjanje in podpletanje

S pozivom na okrožnico VIII. No. 30/205-1942 z dne 29. julija t. l. se daje na znanje, da mora imeti prejica za vezenje istotoksko no število točk kakor sukanec in da mora biti prejica za spenjanje v pogledu števila točk izenačena s prejico za podpletanje.

Zato se tabela gori navedene okrožnice popravlja tako: *Odrezki v abecednih črkah*. Sukanec in prejica za vezenje za 100 tekočih metrov t. l. Prejica za spenjanje in prejica za podpletanje za vsakeh 5 g t. l.

Iz Hrvatske

— Hrvatski se obeta dobra vinska letina. Stanje vinogradov na Hrvatskem je zadovoljivo, čeprav je primanjlovalo modre galice, peronospora ni napadla trte. Tudi toče letos ni bilo toliko, da bi napravila občutnejšo škodo po vinogradih.

— Hrvatska kupuje rezervne dele ur. Hrvatsko ravnateljstvo za zunanjo trgovino je dovolilo obrtniški centrali nakup rezervnih delov in orodja za popravilo ur v izjemnem kontingentu 1.500.000 kun. Rezervni deli in orodje bo kupljeno v Nemčiji.

— Hrvatski poštni promet. Za tehnično izpopolnitev hrvatskih pošt je bil izdelan poseben načrt, ki bo uresničen v 10 letih. Hrvatska je imela ob ustanovitvi 964 pošt uradov, v prvem letu neodvisnosti je bilo pa ustanovljenih še 20. Hrvatska je sklenila več na poštni promet nanašajočih se pogodb z drugimi državami. Pristopila je pa tudi k svetovni poštni zvezi, ki ima svoj sedež v Bernu. Poštne pogodbe je sklenila z Nemčijo, Italijo in Madžarsko. Tudi poštnim znakom je bila posvečena velika pozornost. Hrvatska ima 97 različnih poštinskih znakov, ki jih je izdala njena poštna uprava v enem letu.

— Ustanovitev ljudskih kuhinj na Hrvatskem. V Zagrebu se pogajajo zastopniki delavske zbornice, Korporacijskega ministrstva ter delavskih in uradniških organizacij glede ustanovitve ljudskih kuhinj za delavce in uradnike. V njih bi dobivali delavci in uradniki po zmernih cenah izdatno hrano. Zagnat bi bile ustanovljene tri take kuhinje v Zagrebu in sicer prva še ta mesec.

— Novi člani zagrebškega gledališča. Zagrebška drama in opera sta dobila za novo sezono več novih članov. Drama je dobila 10 mladih moči in sicer Marijo Crnobori, Mio Oremović, Jelko Sokčević, Marijo Merlić, Smiljko Bogdanović, Mladena Sermenta, Srgijana Flaga, Iva Kraljevića, Branka Mešega in Pera Budaka. Med novimi operni močmi je tudi dosednji član ljubljanske opere Ivan Franzl.

— Hrvatski slikarji razstavljajo na Dunaju. Po velikih uspehih vojnih slik nemških slikarjev v Rimu, Madridu, Helsinkih in zadnje dni v Zagrebu prireja tako razstavo tudi Dunaj. Tam bodo razstavili svoja dela tudi nekateri hrvatski slikarji, ki so razstavili v Zagrebu 30 slik. Dunajska razstava bo prirejena pod naslovom »Vojna in umetnost«. Otvorjena bo v soboto dne 15. t. m. in trajala bo do 30. t. m. Z zagrebške razstave bodo prenesene slike nemških slikarjev v Budimpešto. Te razstave obsega izključno slike z bojišč.

— Svečane igre v Zagrebu. Poročali smo že, da priredi Hrvatska od 10. do 15. t. m. praznik žetve, združen s svečanimi igrami na Katarininem trgu v Zagrebu. Sodelovali bodo državno gledališče, Zagrebška filharmonija in Matica hrvatskih gledaliških dobrovoljcev. Namen proslave praznika žetve je izkazati kmetovalcu priznanje in hvaležnost za njegovo trdo delo ter približati vse panoge hrvatske umetnosti narodu, njegovemu življenju in delu.

— Stalni val sarajevske radijske postaje. Od 30. julija oddaja sarajevska radijska postaja na srednjem valu 222,6 m, ker oddaja na njenem dosedanjem valu oddajna postaja v Banjaluki. S tem je dobila sarajevska radijska postaja svoj stalni val, ki ji je bil določen ob organizaciji radijske službe na Hrvatskem.

— Pomožni dežji d'om v Zagrebu. Da bi se uspešno pobijala umrljivost dojenčkov in povzdignilo zdravstvo med siromašnimi sloji Hrvatske, skrbí ministrstvo narodnega zdravja za pravilno delovanje dežjih zdravstvenih ustanov in za ustanavljanje novih, da bi bilo mogoče rešiti čim več otrok in jih ohraniti narodu. V soboto tedaj je otvorilo ministrstvo narodnega zdravja v Zagrebu v državnem poslopju na vogalu Zvonimirove in Bogiščeve ulice pomožni dežji dom, kjer ima zaenkrat prostora 15 novorojenčkov z materami.

— Nove uniforme poštinskih poduradnikov in služiteljev. Dokler ne bo določena nova uniforma, morajo nositi hrvatski poštni poduradniki in služitelji enake uniforme kakor hrvatski domobranski vojaki, namreč dvojni ovratnik na en gumb in listič (parolo) visnjene barve. Našiti žepi so v sredini razširjeni. Na gumbih je poštni rog z dvema vzporednima puščicama. Poduradniki imajo ovratnike obrobene z zlatom, služitelji pa s sivim blagom. Po uradniških razredih se ravna število gumbov. Kapla ima obliko krožnika z znakom v sredini in z gumbom v narodnih barvah za znakom.

— Prijava vojne škode. Hrvatski finančni minister je pozval vse oškodovance, naj prijavijo vojno škodo. Poziv se tiče tudi oškodovance za konje, vozove in opremo, ki so jo dali kmetje bivši jugoslovanski vojski, pa jim ni bila vrnjena niti plačana. Kmetje morajo vložiti z dokazili podprte prijave pri pristojnih davčnih uradah.

— Ureditelj cest pri Banjaluki. Z odlokom oddelka za javna dela v hrvatskem prometnem ministristvu je bilo razlašeno v korist države potrebno zemljišče v katastrski občini Vrbani za regulacijo potoka, ki je izpodjedal državno cesto. Z drugim odlokom je razlašeno potrebno zemljišče na Laušu pri Banjaluki za regulacijo potoka, ki tudi izpodjedal cesto.

— Hrvatska ustaška mladina v Italiji. Sto pripadnikov ustaške mladine je odpotovalo danes pred vodstvom dveh ustaških vodij in dveh voditeljev ter odposlanca GILL-a v Italijo, kjer ostanejo v mestu Forlì mesec dni v skupnem taborišču z italijansko liktorsko mladino.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 10. avgusta: Lavrencij

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Zaljubljena dekleta
Kino Sloga: Skandalček
Kino Union: Boccaccio
Kino Moste: Živahna žena in Zimske norosti

Razstava slik Eda Deržaja v galeriji Obecnice na Gosposvetski cesti, odprta od 9. do 12.30 in od 15. do 16.30

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Iz pokrajine Trieste

— Na polju slave je padel bersaljski poročnik Bruto Ughi. Služboval je pri 12. bersaljskem polku, ki se hrabro bori na egiptovski bojišču. Pokojni Bruto Ughi je bil v Triestu zelo znan, prav tako v Istrii. Promoviral je za doktorja inženjerstva na padovanski univerzi. Hrablo se je bojeval na albanskem in afriškem bojišču.

— Razstava ilustrirane knjige. Pod okriljem Zveze umetnikov ter profesoristov v Triestu ter sindikata avtorjev in pisateljev pripravila znani triestinski kulturni delavec Rihard Rigo, odlični bibliofil ter strokovnjak v stvarih knjižne umetnosti, novo manifestacijo takšne vrste, ki bo izpodbudila kulturno občinstvo k živahnemu zanimanju. Rihard Rigo ima za seboj že lep uspeh, ki ga je bil dosegel z organizacijo razstave »Od Gutenberg do Bodonija«, ki je bila pozneje ponovljena v Rimu, kjer jo je posetil tudi Eksk, Riccardo Del Giudice. Njegova sedanja druga razstava bo zbrala bogat izbor izvornih del iz najrazličnejših dob od prvotiska pa do današnjega dne. V svrhu boljšega ponazorila zbranega dragocnega gradiva bo poskrbljeno za serijo primerjalnih grafikov. Na razstavi bodo zbrana ona tiskarska dela, ki so opremljena s slikami najrazličnejše vrste ter značaja in iz vseh razvojnih dob ilustriranega tiska. Razstava bo v dvoranah Zveze profesoristov ter umetnikov v ulici Imbriani 5 v Triestu. Otvoritev bo prve dni septembra.

— 250 avangardistov v Bolgarijo. Skoz Trieste je odpotovala v Bolgarijo skupina 250 avangardistov, ki bodo tam proučili organizacijo bolgarske mladine. Na kolodvoru jih je pozdravil Zvezni podpoveljnik G. I. L-a kot zastopnik Zveznega tajnika dr. Pive ter drugih predstavnikov G. I. L-a v Triestu. Kmalu po odhodu vlaka je prišel iz Sofije vlak, v katerem so bile zastopnice bolgarske ženske organizacije »Brannike«, ki se bodo v Italiji seznanile z ustrojem fašističnih mladinskih ženskih organizacij. Pozdrav G. I. L-a jim je sporočil Zvezni podpoveljnik, ki ga je spremljala Zvezna nadzornica. Želel jim je čim prijetnejše potovanje in čim koristnejše delo v prid italijansko-bolgarskemu kulturnemu zblizanju.

— Ljudsko gibanje v Triestu v juniju in juliju. V juniju je bilo v Triestu 154 porok, 317 rojstev in 242 smrtnih primerov. V juliju je bilo 170 porok, 272 rojstev in 259 smrtnih primerov.

— Ponesrečenci. 49letnega Emila Schillanija iz Selve je povzeli neki kolezar. Schillani ima poškodbe po vsem telesu. 19 letnemu Renatu Rignottiju iz Ronchov je prišel drobec železa v levo oko in mu ga ranil. Desnico je poškodovala črkalarka 36letnemu mizarju Ivanu Globbanju iz Salite Promontorio 19 v Triestu. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v triestinski bolnišnici Kraljice Helene.

— Ljudsko gibanje. Dne 6. avgusta je bilo v Triestu 11 rojstev, 4 smrtni primeri in 5 porok.

— Vlak dan nezgode. 22letna Josipina Carmeki iz Longere 205 je padla s koleza in se pobila na desnem kolenu. Levo koleno pa si je porezala 10letna Sonja Zadnik, ki je s steklenico vred padla na ulici. 33letni zavirač Nazareno Venanzi, ki stanuje v Triestu v ulici Mazzini 44, je pri delu dobil poškodbe na desni nogi. Pri padcu čez stopnice je počila lobanja 64letni Antonij Zivec iz ulice Fornace 5. Njeno stanje je zelo resno. Levo nadlaktično si je zlomil pri delu v nekem obratu 17letni Mavricij Saba iz S. M. M. Infr. 408. Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici Kraljice Helene v Triestu.

— Dva 80letnika sta padla. 80letni Andrej Ussai iz Prosecca 14 je padel po stopnišču in si poškodoval desno stegnenico. Ko je 80letna Josipina Coccar stopila iz veže v ulici Istra v Triestu, se ji je spodrsnilo in je padla na tla. Ima poškodbe po obrazu in nogah. Oba starčka sta bila prepeljana v triestinsko bolnišnico.

Iz pokrajine Gorizije

— Ljudsko gibanje. V preteklem tednu je bilo v Goriziji 27 rojstev, 16 smrtnih primerov in 4 poroke.

— Sestanek aspirantov Katoliške akcije. Dne 11. avgusta bo v salezijanskem kolegiju v Goriziji v ulici don Bosca 24 sestaneek višjih in nižjih aspirantov moške mladine Katoliške akcije za gorizijsko nadškofijo. Uvodno mašo bo daroval nadškof C. Margotti, uvodno pridigo pa bo imel Pavel Urtovec, župnik iz Udina.

— Sanatorijski kurat sprejet od papeža. Te dni je bil sprejet v papeževi posebni avdijenci kurat sanatorija v ulici Vittorio Veneto Ivan Agazzi. Ob tej priliki je izročil papežu darila, namenjena misijonom, ter umetniško izdelano pergamentno pismo sanatorijskih bolnikov.

— Ljudsko gibanje. V Goriziji je bilo 5. avgusta trije rojstev, dva smrtna primeri, porok ni bilo.

— Zaplenjena drva. Zaradi kršitev veljavnih odredb so bile z odlokom gorizijskega prefekta sledeče količine drv: v Reci S. Giovanni di Cilehina 1000 m. stovov drv; tvrdki Alojz Novak v Ledinah pri Idriji 300 m stovov, tvrdki Ivan Drole iz Piedimelze pa 108 m. stovov drv. Zaplenjena drva bo Pokrajinska fašistična zveza trgovcev prodala občinstvu za domačo gospodinjstvo porabo.

— Prodajal je vino po zvišanem cen. Goštinčar Salvatore Sanfilippo iz Chiapovana je bil zasaden pri prodaji vina Bardolino, ki je zahteval zanj pretirano ceno. Sanfilippo se je moral zaradi tega zagovarjati pred sodiščem in je bil obsojen na 1000 lir globe.

NEDELJSKI SPORT

Pro Gorizia estane v diviziji C

Odlučno tekmo s Cremonesejem je izgubila 1:0 — V diviziji C pojdejo Mater, Cremonese, Juventusina in Anconitana

Včerajšnji nedeljo so se pomembnejši sportni dogodki na evropskih sportnih terenih odigrali večinoma v vodi. V Italiji so se v Leccu sestali veslači Italije, Madžarske, Švice in Hrvatske, v Budimpešti je bila meddržavna plavalna tekma ženskih ekip Madžarske in Italije, v Zagrebu pa meddržavna plavalna tekma med hrvatskimi in slovaškimi plavalci. Drugih večjih prireditelj mednarodnega pomena ni bilo. V Nemčiji so odigrali vrsto nogometnih tekem za Tschammerjev pokal, amaterski boksaarji so izvedli svoje državno prvenstvo razen tega pa so nastopili še nekateri drugi sportniki. V Italiji so včeraj odigrali odločilne tekme v kvalifikacijskem tekmovalstvu klubov divizije C za vstop v divizijo B, kolezarji in lahkoatletski so startali v Bolonji, plavalci pa med drugim tudi v Viaregiju.

Tri tesne zmage so odločile

Včeraj je končno padla odločitev v kvalifikacijskem tekmovalstvu okrožnih pravok divizije C za vstop v divizijo B. Do včerajšnje nedelje se je za prestop kvalificiral edino rimski klub Mater, za vse druge je bil položaj nejasen, ker so bile moči klubov precej izenačene.

Včerajšnje tekme so se končale takole: Cremonese — Pro Gorizia 1:0, Juventusina Pal. — Cuneo 1:0, Anconitana — Varese 1:0. Ker imajo vsi trije klubi okrožja A Mater, Cremonese in Pro Gorizia po 4 točke, odloči količnik v korist klubov Mater in

Cremonese. V okrožju B je najboljša Juventusina iz Palerma s 7 točkami. Po šest točk imata Anconitana in Varese. Količnik Anconitane je za 1 gol boljši in tako pojde v divizijo B. Značilno je, da sta izpadla oba kluba, ki sta bila do včeraj v vodstvu.

Nova Žiškova zmag

Pokrajinski odbor CONIJA v Viaregiju je včeraj priredil 19. plavanje skozi Viareggio. Prvič je bilo tekmovalje izvedeno l. 1920. V imeniku zmagovalcev na teh plavalnih prireditvah so najbolj znani italijanski plavalci na dolge proge.

Plavalna proga je bila dolga 1500 m in je vodila po kanalu Burlamacca od železniškega mostu do pred pristani. Start je bil ob 10.30. Poleg drugih je startal za Dopolavoro Fiat iz Torina tudi Branko Žižek, ki je bil favoriti. Res je zmagal v rekordnem času 19:53,7. Žižkov čas je novi rekord na tej progi. Za zmagovalce so bile razpisane številne lepe in vredne denarne in druge nagrade.

Tekmovalje v hoji na 20 km

V Napoliju so včeraj po nalogu zveze priredili tekmovalje v hoji na 20 km. Tekmovalci so morali prehoditi 5 krat krožno progo dolgo 4 km in vodočo po asfaltiranih ulicah mesta. Začetek je bil ob 17.

Kakor so pričakovali, je zmagal Triestinec Crescevec, ki je od starta do cilja rabil 1 uro, 39 minut, 58 sekunde. Drugi je bil Malaspina, tretji Crola.

služiti, če hočem zadostiti svojim življenjskim potrebam. Žal mi ni preostajalo nič drugega, nego prijeti za delo Postal sem privatni detektiv in kot takega me je najel industrijalec Dupont, vaš cenjeni soprog. Diana je planila pokonci kakor da je sedla na k

Določitev časa za zatemnitev

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino glede na posebne odredbe z dne 6. junija 1941-XX št. 42 in 1. junija 1942-XX št. 103, sprično potrebe, da se določi nov čas zatemnitve in da se izpolnijo določbe za zatemnitev, odreja:

Cl. 1. Do novih navodil se morajo izpolnjevati določbe o zatemnitvi od 21.30 do 5.

Cl. 2. Ostanje neizpremenjene ostale določbe, ki jih vsebuje odredba z dne 6. junija 1941-XX št. 42.

Cl. 3. Ta odredba stopi takoj v veljavo in bo objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 10. avg. 1942-XX.

Visoki komisar Ljubljanske pokrajine
Emilio Grazioli

DNEVNE VESTI

— Na polju slave je padel na egiptskem bojišču topniški kapitan Attilio Conti. Rodom je bil pokojni iz Milana. Na vzhodnem bojišču pa je umrl junaški smrtni kaporal Pino Ceredi, tudi iz Milana. Ceredi je bil vodja oddelka fašistične skupine »Delcor« v Milanu.

— Odlikovanje. V spomin je bil odlikovan z zlato svetinjo letalski podpolkovnik Nello Brambilla. Pokojni junaški podpolkovnik je bil rodom iz Parme. Svojo letalsko hrabrost je izprizil v španski vojni, v vojni proti Jugoslaviji ter v zračnih bojih nad Sredozemljem. V utemeljitvi k odlikovanju se navaja, da so njegovo letalo ob nočnem poletu nad Malto napadli številni sovražni lovci. Iz junaške, hrabre borbe se ni vrnil s poleta.

— Zaspala je na oknu in padla s prvega nadstropja. Zaradi izredno hude vročine, ki je pritiskala ves dan, je dala 45letna Ana Criscuolo prednost oknu pred posteljo in je ob pihljavem vetru zadremala, sedeč na oknu. Sanje pa so jo vznemirile, izgubila je ravnotežje in omahnila v globino petih metrov. Pri padcu se je reva pobila po glavi. Njeno zdravstveno stanje vzbuja resno skrb.

— Cene krompirja. Minister za poljedelstvo in gozdo je odredil sledeče cene pridelku krompirja 1942: 75 lir za m. stot za zdrav krompir franco žel. vagon. Ta cena je določena za čas od 1. avgusta do 1. novembra. Od 1. novembra pa je dovoljeno mesečno zvišanje cene za 250 lir pri m. stotu. Pri dolgem krompirju nizozemske vrste pa je dovoljeno zvišanje za 10 lir pri m. stotu.

— Tradicionalne razstave v Milanu. Tudi letos bodo Loggio trgovcev v Milanu tradicionalne razstave slikarstva, kiparstva, keramike in fotografstva. Umetnostna razstava, na kateri bodo razstavili svoje umetnine najodličnejši milanski slikarji ter kiparji, bo odprta od 14. do 20. septembra. Fotografstva pa od 26. do 30. septembra.

— Smrt znane arhitektke. V Bariju je umrl arhitekt inženjer Angelo Messeri, ki je doživel častljivo starost 97 let. Med drugimi številnimi deli je zasnoval načrt gledališča Petruselli v Bariju. Bil je med najznamenitejšimi italijanskimi arhitekti.

— Ze 10 let hiša kač. Posebno zanimivost imajo v okolici Bergama. V frakciji Ponte a Botta di Sedrina se pojavlja namreč že 10 let vsako leto ob tem času v hiši treh stranek polno kač, ki preplavijo vse prostore. Tudi letos so prilezle neštete kače iz vseh kotov kuhinj in sob. Pričela se je razburjati lov za mladimi kačami, ki so dan za dnem prilezle iz svojih skrivališč. V par dneh je bilo pobitih 80 mladih kač. Stanovalci so skušali najti kačo-mater, kar se jim pa doslej še ni posrečilo. Ko bo minil čas, bodo imeli spet mir — do prihodnjega julija in avgusta, ko se bodo spet štele mlade kače v neznano bližnjem skrivališču.

— Novinska vest. Fašistični dnevnik »Il Popolo Bielese« je proslavil te dni 20letnico svojega obstoja in razvoja.

— Pri proslavi babičine 100letnice poje Dal Monte Schubertovo »Ave Maria«. V naselbinu Meolo pri kraju San Donà di Piave je bila te dni pršerna proslava 100letnice gospe Antonije Toti dal Monte. Babice slavne pevke Toti dal Monte. Slavljenska je bila rojena 6. avgusta 1842 in je ob svoji metulemski starosti duševno izredno bistra. V proslavo njene 100letnice je bila v njeni vili asistiranja maša, ob slavljenki pa se je zbralo 40 svojcev, sinov, hčera, vnukov in pravnukov, med njimi tudi slavna Toti dal Monte, ki je med maso krasno odpela najprej Schubertovo, potem pa še Gounodovo »Ave Maria«. Slavljenska je bila ljubljani vnučini iskreno zahvalila za njeno prelepo pesem, ki jo je po slavi ponovila v nadduhovniški cerkvi, kjer je ljudstvo vzhleno prisluhnilo njenemu dovršenemu spevu. Ko je končala, je s humorjem dejala: »Zelo mi je žal, da sem nadelovala toliko ljudi.« pri tem se je pršerno nasmejala: »Za drugih sto let jih ne bom več motila.«

— Novo gledališče v Rimu. Na pobudo OND, v soglasju z ministrstvom ljudske kulture in v organizaciji rimskega mestnega Dopolavora je pričelo delovati v Rimu na trgu »Massimi« novo gledališče »Teatrino del popolo«. Znani dramski igralci bodo uprizorjali na tem odru krajša odrska dela. Svoje uprizoritve bodo ponavljali na raznih rimskih trgih na prostem, nato bodo prepotovali razne pokrajine.

— Milanska mladina je zmagala v kulturnih in umetnostnih tekmah. V okviru kulturnih ter umetnostnih tekem evropske mladine v Firenzi si je priborila zmago mladina milanskega GILa, ki si je s tem pridobila Ducejevo nagrado »Bruno Mussolini«. V kulturnih tekmah je dosegel prvo mesto milanskega GILa avantgardist Lionello Leoni, v kiparstvu pa avantgardist Gianni Pellini.

— Poplava v Mondoviju. Sredi silovitega neurja se je utrgal oblak nad mestom Mondovij ter vso pokrajino. Nalivi so napravili precej škode, okolica železniške postaje je bila 40 cm pod vodo. Po trirurnem napornem delu so gasilci z vztrajnim črpanjem odstranili 40 cm visoko vodo, ki je preplavila uradne prostore železniškega postajališča. Sredi silnega viharja in grmenja je treščilo v senik posestnika Vincenza Gallo iz občine Pizzolo. Zgorelo je 600 m. stotov slame, razen tega še druge naprave in poljsko orodje. Potrgane so bile tudi telefonske žice, tako da so ostali telefonski abonenti iz Piazze in Carassonia brez zveze s centralo. K sreči pa ni terjalo neurje nobene človeške žrtve.

— Preplezali se neobvladano steno v alpski skupini Adamello. Iz Cedegola poročajo o novem, lepem uspehu italijanskih alpskih plezalcev. Gre za 600 metrov visoko, strmo steno, ki doslej še ni bila obvladana. Ta doslej neprepeljana stena je južno od vrha Corni di Salarno (3327 m) v skupini Ada-

mello. Sedaj pa so trije vztrajni plezalci milanski akademiki Vital Bramani, Nino Oppio in Elvezio Bozzoli v uspešnem plezalnem vzponu obvladali strmino južne stene, ki je po mnenju planinskih strokovnjakov ena najtežjih svetovno planinskih tur.

— Tatovi, ki sporočajo po telefonu svoj opravljeni obisk. Silvio R. iz Milana je bil v pisarni, ko se oglasi telefon. Neznane mu sporoča, da je bil pri njem na obisku in naj ne zameri, če si je vzel nekatere predmete. Silvio R. je bil stekel domov, kjer je ugotovil, da mu je zlikovska tatinska družina odnesla nekaj perila, cigarete, likerske boteljke in druge stvari. O tatvini je nemudoma obvestil kvesturo, ki je pretirano ljubeznivi tatinski družini, ki po telefonu sporoča svoje izvršene tatinske obiske, že na sledu.

— Kap v morju. 60-letni podpolkovnik zdravnik prof. Anton Guccione iz Palermo se je šel kopat v morje pri Viaregiu. Komaj je zaplaval nekaj metrov na morje, se je pričel potapljati in je utonil. Potegnili so njegovo truplo iz morja, zdravniki so ugotovili, da ga je zadela srčna kap. Bil je znan strokovnjak-psihater.

— Prodoren uspeh Tatiane Menotti v Kodanju. Slavna sopranistka milanske Scale Tatjana Menotti je odela v koncertni dvorani Tivoli v Kodanju izbran program opernih arij Puccinija, Rossinija, Verdija in Mozarta. Med elitnim občinstvom je bil tudi italijanski poslanik v Kodanju, številne arije je morala sijajna sopranistka ponoviti. Kodanjska kritika je njeno umetnost, dovršeno podajanje izvrstno ocenila.

— Rokodelske tekme v Forliju. Te dni so se pričele v Forliju rokodelske delovne tekme Ludi Juveniles. Udeležuje se jih 300 mladih Italijank. Ob svečani otvoritvi je bil apel s počastitvijo spomina Bruna Mussolinija, ustanovitelja tekmovalnega reda Ludi Juveniles. Tekmovalke bodo preizkušile svoje spretnosti v izdelovanju modnih krojev, keramičnih dekoracij, raznih slavnatih izdelkih ter gospodinskih delih.

— Za deset lir je dobil 80.000 lir. Telovalni učitelj A. Guareschi iz Torina je imel nenavaden loterijski srečo. Stavi je na štiri številke za 10 lir. Vse štiri številke so bile izžrebane. Guareschi je dobil 80.000 lir.

— Nov grob. Umrl je 8. t. m. ob 1. popoldne gosp. mornariški nadkomisar 1. kl. Franc Kukman v 86. letu svoje starosti. Pogreb bo danes, 10. t. m., ob 5. popoldne v Žal, kapela sv. Jakoba, na pokopališču pri Sv. Kržu. Bodi mu lahka zemlja! Zahtujmo svojem našo iskreno sožalje.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 62, z dne 8. avgusta 1942-XX, objavlja odobritev pravil Združenja industrijev in obrtnikov Ljubljanske pokrajine in zadevna pravila.

— Iz trgovinskega registra. Hipotekarna banka jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani: izbrisala se člana upravnega sveta dr. Majaron Ferdinand in Detela Oton, vpiseta pa se člana upravnega sveta Košak Fran, veleposelnik na Grupospljem in Kosler Oskar, graščak in veleposelnik v Ortnoku pri Ribnici.

— Iz združenskega registra. Dom faktorjev, stavbna zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani: izbrisal se član upravnega odbora Mudiak Rhard, vpisal pa član upravnega odbora Mikuš Leopold, faktor v Ljubljani. Gospodarska zadruga nameštencev socialnega zavarovanja, zadruga z o. j. v Ljubljani: izbrisajo se člani upravnega odbora Telban Janko, Jurca Fran in Setine Robert, vpisejo pa se člani upravnega odbora Fabiani Viktor, služitelj ZSZ, Rožna dolina, Mar Josip, uradnik ZSZ in Hribar Lado, uradnik ZSZ, vsi v Ljubljani. Hranilnica in posojilnica, zadruga z neom. jamstvom v Podzemlju: izbrisal se je dosednji član upravnega odbora Staresinič Matija in vpisal novoizvoljeni član upravnega odbora Jakše Jože, posestnik v Vranovcih. Cebelarska družina registr. zadruga z o. j. je bila zaradi končane likvidacije izbrisana.

— Poziv upnikom. Družba Fran Zorn, družba z o. j. s sedežem v Ljubljani, se je razdružila in prešla v likvidacijo. Upniki družbe se pozivajo, da v zakonitem roku prijavijo svoje terjatve likvidatorjema Stojan Marti roj. Mergenthaler in inž. Stojanu Lovrenču, Ljubljana, Kerkova ulica 9.

— 500 zabojev, ko zbrale fašistične žene v Španiji in prid italijanskim vojakom na bojišču. Darila fašističnih žena v Italiji bodo preplavila v Rim, od koder jih bo glavno ravnanstvo fašijev odposlalo na bojišče.

Praznik na Veliki Šmaren

Rim, 9. avg. s. Ministrstvo za ljudsko kulturo sporoča, da je treba smatrati soboto, 15. t. m., to je Veliki Šmaren glede na izhajanje listov za nedeljo. Večerni listi bodo izšli v petek 14. t. m. in njih naslednje številke bodo normalne izdaje v ponedeljek 17. t. m. Jutranjki bodo izšli jutri 15. t. m. in naslednjo številko v torek 18. t. m. Jutranjki. Opoldadski listi bodo izšli v petek, 14. t. m. z naslednjo številko v ponedeljek 17. t. m., ki ne sme iziti pred 10. uro.

Admiral Raeder na inspekciji ob zapadni obali

Berlin, 9. avg. s. Iz vojaškega vira doznajajo, da je vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice, veliki admiral Raeder, izvršil ta teden inspekcijo številnih mornariških oporišč na bregovih Rokaškega preliva in Atlantika ter se neposredno preprčil o obrambi važnosti mornariških utrdbenih naprav.

Potres v daljavi

Barcelona, 9. avg. s. Močan potres so zaznali v observatoriju v Fabri pri Barceloni, katerega epicenter se nahaja nad 9000 km oddaljen.

— Neareče. Prešern Martin, 67letni tesar iz Ljubljane, si je pri padcu zlomil levo nogo. Lokar Mihael, 7letni učenec iz Ljubljane, je stopil na steklo in si urezal v desno nogo. Pestator Marta, 12letna dijakinja iz Ljubljane, je tako nesrečno padla, da si je poškodovala na glavi in levi nogi. Goršič Josip, 20letni sin lesnega trgovca iz Zalne, je imel opravka na žagi. Tam ga je zagrabil transmisijski jermen, ga vrgel ob zd. pri čemer si je polomil roko in nogi. Krulc Alojz, 19letni dijak iz Ljubljane, se je po nesreči vrezal v levo roko. Švajger Anton, 56letni drž. uslužbenec iz Ljubljane, se je, pri sekanju drv, vsekval v levo roko. Leskovšek Franc, 11letni učenec iz Vrhnike, je pri kopanju, ko je skakal v vodo, udaril z glavo na kamen in prebil lobanjo. Pazner Filip, 14letni ml. zarjev sin iz Ljubljane, je na travniku padel in si zlomil levo roko. Muzzolini Franc, 30letni delavec iz Ljubljane, si je pri delu poškodoval levo nogo, ker mu je železen drog padel na njo. Škrt Pavel, 11letni pastir iz Zadvora, je padel z voza in si zlomil levo roko.

IZ LJUBLJANE

—lj Opera je zaključila letošnjo sezono. Včeraj je naša opera zaključila letošnjo sezono z uprizoritvijo Verdijeve opere »Trubadur«. V naslovni partiji je nastopil gosp. Ivan Franci, ki odhaja v Zagreb. Zanimanje za zaključno in obenem Francovo poslovnino predstavo je bilo tako veliko, da so morali postaviti v parter več rezervnih stolov. Naša opera je zaključila letošnjo sezono z odlično, mnogo zasluženega aplavza vzbujajočo predstavo, ki so se v nji izredno potrudili in odlikovali prav vsi sodelujoči od pevki in pevcev do zadnjega člana orkestra in zbora Franci, Heybalova, Janko in Golobova so prejeli mnogo šopkov in daril, zlasti prva dva, občinstvo jim je pa večkrat navdušeno ploskalo tako na odprtem odru kakor tudi pred zagrinjalom. Ob koncu predstave se ploskanje in vzklikanje dolgo ni pogojevalo in občinstvo je kar nerado zapuščalo gledališče v zavesti, da izgubila naša opera zopet eno svojih najboljših moči.

—lj Zgodaj se ponuja jesen. Že v soboto smo zabeležili izreden hlad in nenavaden padec temperature. Smo sreli poletja in neprijetno občutimo, da se nam ponuje že jesen. Včeraj se je vreme nekoliko zboljšalo, vendar le za nekaj ur. Pri večeru so se zbrali na nebu oblaki in oblačno je bilo tudi davi. Danes je minimalna temperatura nekoliko višja kakor zadnja dva dni. Zjutraj so v Zvezdi zabeležili 10,8 stop. C. Včeraj je maksimalna temperatura znašala 23,6°. Na spremembo vremena kaže tudi barometer. Zračni pritisk zopet popuša.

—lj Mestne hišne davčine in pristojbine za III. četrtletje poročunskega leta 1942, so plačljive od 15. avgusta t. l. S tem opozarja mestno poglavarstvo lastnike in upravitelje hiš, da dospe občinske hišne davčine in pristojbine (vodarina, gostajščina, kanalska pristojbina i. dr.) za tretje četrtletje poročunskega leta 1942, najpозnejše do 15. avgusta t. l. v plačilo. Davčni zavezanec naj svojo dolžnost natančno izpolni, ker si bodo le na ta način prihranili vse posebne stroške, kakor za računanje zamudnih obresti, opominarine in izvršilnih pristojbin. Po navedenem roku bo sicer moralno mestno poglavarstvo pristopiti k izvršilnim ukrepom in tako izterjati tudi zaostanke za II. četrtletje, glede katerih izjemoma ni bil že pred meseci uveden izvršilni postopek.

—lj Državni upokojenci in upokojenke, ki jim izplačuje pokojninske prejemke finančna direkcija v Ljubljani, naj čimprej prosijo za potrdila o velikosti uslužbenškega davka, ki jih bodo potrebovali ob vpisu otrok v šolo prihodnje šolske leto zaradi odmere šolnine. Prošnjam, kolikoli v kolikoli za L. 4., naj prilože za vsako potrdilo kolek za L. 8., za vsak zaposleni uradni prepis potrdila pa kolek za L. 4., Tisti upokojenci in upokojenke, ki plačujejo razen uslužbenškega davka od svojih pokojninskih prejemkov tudi davek v kateri drugi obliki, naj v svoji prošnji navedejo, pri kateri davčni upravi so obremenjeni za neposredni davek.

—lj Nasad ob Kottinovi ulici je bil v smislu našega opozorila nemudoma očiščen plevela in tudi grmičevje je bilo postrizeno. Zaradi tega ima zdaj nasad prav prikopno lice. Škoda le, da so brezvestnežje več grmičevjor poruvali ter s tem povzročili, da so v nasadu na nekaterih mestih večji ali manjši presledki.

—lj Popravni izpiti. Strokovni pouk za vse srednješolce. V posebnih tečajih poučujejo profesorji vsak predmet trikrat po dve uri na teden. Učnina nizka, pri rednem posejanju in marljivem sodelovanju uspeh zajamčen. Ne odlašajte, vpišite se takoj na Poljski gimnazij, zdaj Lichtenurnov zavod, dnevno od 8—12.

Izpred sod štca

Ljubljana, 10. avgusta. V petek je v dvorani št. 79 zasedel mali senat okrožnega sodišča: predsednik dr. Felaher, sodnika: s. o. s. Gorečan in dr. Rant. Državno tožilstvo je zastopal dr. Lučevnik. Na dnevnem redu so bile razprave proti petorici manjših grešnikov.

Njena 28. kazen

Marija Brodnikova je stara že 52 let. Rodila se je v Meranu, toda zdaj je na pristojna na Ježico. Kot poklice je navedla, da je delavka. Prav resno ga najbrž nikoli ni jemala, saj je doberšen del svojega življenja preživela v kaznilišču. Njen kazenski list izkazuje že 27 kazni.

Državni tožilec jo je sedaj obtožil tatvine ure budilke pri Josipu Vaniču. Zagovarjala se je pred sodniki, da je ukradla uro, ker se je hotela neki stranki, pri kateri je bila nekaj časa zaposlena, pa ji ni nič plačala, maščevati in ji odvzeti uro. Ni na vedela, da se je tista stranka že izselila. Tako je uro ukradla popolnoma neprizadeti stranki. Bil pa je to le lep izgovor, ki so se mu sodniki dobrodušno nasmejali.

Ko je predsednik začel čitati njen kazenski list, je naglo pripomnila:

— Boljše, ne preberite! Obtoženka namreč kljub dolgoletnemu bivanju v naših krajih slabo obvlada slovenščino. Predsednik pa seveda njeni želji ni ugodil in tako smo zvedeli za vse njene male in velike kazni.

Tako državni tožilec kakor branilec sta se izjavila, naj senat izreče sodbo po zakonu. Po št. 314, 315 in 17 je bila Marija Brodnikova spoznana za krivo in obsojena

na 4 mesece strogega zapore in eno leto izgube častnih pravic. Kazen je sprejela. Za slovo na pot v jeznostno ji je predsednik rekel še naslednje dobro misljene besede: To je že 28. vaša kazen! Ali se boste kaj pobiljšali? Vam-pač ne bi bilo težko najti pošteno zaposlitve. Obvladate tri jezike, močni ste, lahko bi si služili vsakdanji kruh s poštenim delom.

Obtoma je varal ljudi

33letni zidar Albin C. doslej še ni bil kaznovan. Po roku je iz Vranjih gor, stane pa sedaj v Klečah. Letos je zagrešil več prevar zapovrstjo, tako da ga je državni tožilec obtožil po hudem št. 337 kz. Njegova dejanja ocenjuje kazenski zakon kot zločinstva.

Pod pretvezo, da rabi denar za rešitev

Gospodarsko sodelovanje med Italijo in Hrvaško

Važna gospodarska in finančna posvetsovanja med italijanskimi ter hrvaškimi gospodarskimi predstavniki v Veneziji — Obnoveitev dogovorov o trgovskem in plačilnem prometu

Venezia, 8. avgusta

Gospodarsko in finančno sodelovanje med Italijo ter Hrvaško dobiva značaj vse tesnejše in globlje povezanosti. Obojestransko dopolnjevanje na tem polju je bilo tudi predmet važnih posvetovanj, ki so bila več dni v Veneziji. Tukaj so se sestali italijanski ter hrvaški gospodarski predstavniki, da se pogovorijo glede vseh podrobnosti tega sodelovanja. Z italijanske strani sta prisostvovala tem razgovorom minister deviz in valut Riccardi ter prof. Volpi di Misurata, predsednik stalne italijansko-hrvaške komisije. Iz Zagreba pa sta prispele v spremstvu gospodarskih strokovnjakov v Venecijo hrvaški zunanji minister Lorković in hrvaški finančni minister Kosak. Iz Rima pa je dopotoval v Venecijo tudi hrvaški polnomočni minister Perić, ki se je tudi udeleževal teh posvetovanj. Ves čas so bili navzočini tudi visoki ter sekcijski predstojniki italijanskega ministristva za devize in valute ter hrvaškega finančnega ministristva.

Izbrpna posvetovanja so potekala v so-

zastavljenih dragocenosti iz mestne zastavljene oziroma, da jim bo dobavili raznih živil, je izvalil štirim strankam v kratkem času nad 3000 lir. Svoja dejanja ni tajil ne pred razpravo in ne med razpravo. Zaslusani so bili kot priče tudi vsi oškodovanci, ki niso izpovedali nič, kar bi ne bil obtoženec že priznal ali ne bi bilo drugače že znano.

Po kratkem posvetovanju je senat obsodil Albina C. po obtožnici na 6 mesecev strogega zapore, na 1 leto izgube častnih pravic in na plačilo odškodnine oškodovancem v višini potrjene škode.

Obtoženec je sodbo sprejel. Prosil je le za »dlug kazni zaradi svojega sezonskega dela. Ker se državni tožilec ni protivil, mu je senat odložil nastop kazni za 2 meseca.

glasju gospodarskih misljenj, v duhu najbolj priručnega obojestranskega umevanja in prijateljstva, kar je omogočilo ugotovitev o popolni skladnosti v vseh vprašanjih, ki so bila v razpravi in ki pomenijo čvrsto podlago za tesnejše ustvarjalno gospodarsko sodelovanje med Italijo in Hrvaško. Izmenjano je bilo misljenje glede vseh problemov gospodarskega, vrtnega, finančnega značaja, ki zadeva Italijo ter Hrvaško. Izmenjavi mnenj so sledili konkretni sklepi, ki bodo pomagali odvisnosti program venezijških razgovorov.

V okviru razgovorov in dogovorov je bil med drugim storjen tudi sklep, da se obnovita svoječasen trgovski sporazum ter dogovor o plačilnem prometu med Italijo in Hrvaško. S tem sklepom je ustvarjena podlaga za uspešno, koristno nadaljevanje, in utrjevanje poslovnih stikov med kupcijskimi, trgovskimi središči obeh prijateljskih držav. Venezijški razgovori in sklepi so važno dopolnili v sestavu gospodarske in finančne povezanosti Italije ter Hrvaške.

Nedelja brez večjih posebnosti

Termometer je včeraj dosegel nov minimalni rekord letošnjega poletja

Ljubljana, 10. avgusta.

Dve nedelji zapored so se mešani veseli poletnega solca in tople vode v kopališčih. Včeraj na kljub solcu ni bilo za solčenje in za kopanje prevelike vrne. Slabo vreme med tednom je občutno ohladilo ozračje. Sobotno in nedeljsko solnce pa ga še ni toliko ogrelo, da bi meštane pripravilo v večjem številu do preseljevanja k vodi. Včerajšnje jutro je bilo celo neprijetno hladno. V soboto se je živo srebro dvignilo najvišje na 23,4 stopinje C. Ponoči je zopet pritisnil na hlad in srebro se je skrililo celo do 8° C, kar je bila potem včerajšnja minimalna temperatura.

Ob takih okoliščinah se je večina meščanov hočeš nočeš odločila za domači spored. Dopoldne so bila sprehajališča v mestu polna in so se mnogi zatekli uživati prirode prijetnosti v Tivolski gozd in na Rožniški hrib. Stevilni pa so posetili dopoldanske matinee in Deržajevo slikarsko razstavo. Pod streho stavbe, kjer ima Galerija Obhersel svoje prostore, se je zbrala družba prijateljev umetnin in planin, ki so z estetičnim ugodjem občudovali slikarjeva dela in poslušali njegova zanimiva

tolmačenja. Deržajeva razstava je bila tudi med tednom dobro obiskana in koder je še ni posetil, naj stori to čim prej.

Popoldne je bil glavni dogodek v Operi, kjer je bila zaključna predstava letošnje sezone. Obenem se je poslavljaj od ljubljanskega gledališkega občinstva tenorist Franci, ki odhaja v Zagreb. Opera je bila nabit polna. Izvajalci so se še posebno potrudili in zbudili med poslušalci veliko navdušenja. Peli in igrali so Verdijevega Trubadurja. V središču pozornosti je bil seveda Franci, ki je pel Manrica. Slovo je bilo prirčno in je izzvenelo v jasno željo: čim prej zopet na svidenje!

Polni so bili tudi kinematografi in kavarne. Stevilni meščani pa so dali prednost sprehodu v bližnji okolici mesta, kjer so se tudi vsaj za nekaj trenutkov oddahnili v prijetni prijateljski družbi ob kozarču vina. Ob kramljanju o vsakovrstnih dnevnih dogodkih so jim ure naglo minevale.

Zvečer je bilo zopet najživahnijeje v središču mesta, kjer je oživila promenada. Kakor vsako nedeljo, je tudi včeraj popoldne priredila vojaška godba pred vodom v Tivoli svoj koncert.

— 80-letnica rojstva. »Marburger Zeitung« priobčuje daljši članek o 80-letnici rojstva upokojenega notarja v Mariboru dr. Hermann Weisthalera. Slavljenec je bil rojen v Ptuj in je že od mladih let navdušen sodeloval pri vseh nemških organizacijah. V Mariboru se je naselil leta 1917.

Radio Ljubljana

TOREK, 11. AVGUSTA 1942-XX

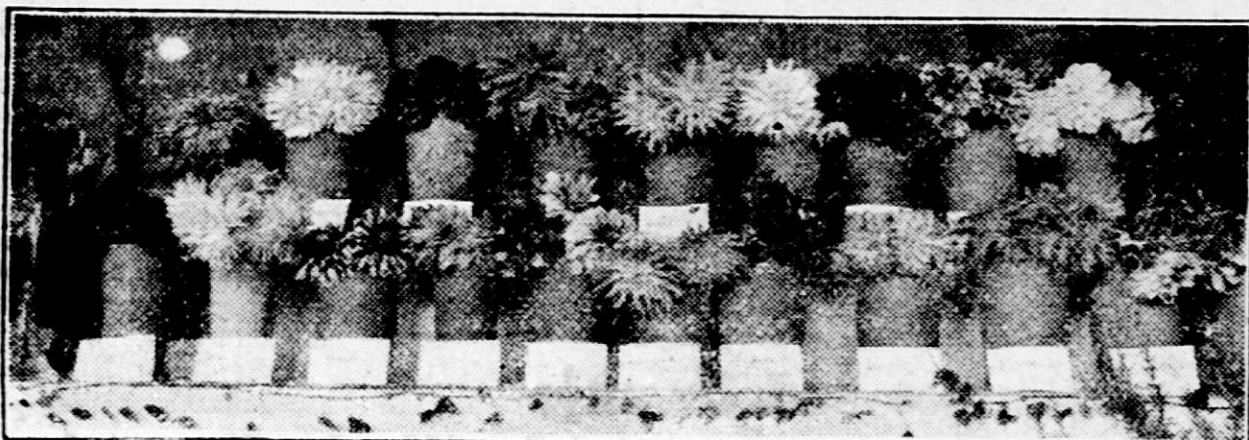
7.30: Pisana glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Reprodukura na glasbo. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Trio Emona. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Operetno glasbo vodi dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec, sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Janez Lipušek. Operetna glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Koncert pianista Marijana Lipovska. 17.40: Koncert sopranistke Ksenije Kušej. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Prenos iz Rumunije. 21.20: Orgelski koncert Pavla Kandigaja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. 21.50: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. Operna glasba. 22.20: Novi orkester, vodi dirigent Fragna. 22.45: Poročila v italijanski.

SREDA, 12. AVGUSTA 1942-XX

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Koncert tenorista Andreja Jarca (na harmoniko ga spremlja A. Stanko). 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Klasični orkester, vodi dirigent Manno. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Komorne zbor, vodi dirigent D. M. Sijanec. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Italijansko in špansko glasbo izvajajo: sopranistka Marija Fiorenza, čelista Massimo Amfitheatrof in pianist Giorgio Favar. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaske pesmi. 20.45: Koncert vodi dirigent Petralia. 21.10: Predavanje v slovenski. 21.20: Bolonjski kvartet harmonik in kitar. 21.35: Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer: I. violina, A. Dermelj: II. violina, V. Šušteršič: viola, C. Sedlbauer: čelo). 22.30: Pisana glasba. 22.45: Poročila v italijanski.

Dalija roža v duhu časa

Niti letošnja vnema za krompir in fižol ni mogla popolnoma pregnati z naših vrtov te svojevrstne okrasne cvetlice — Nekaj zgodovinskih podatkov o daliji v Evropi

Dalije v krasnih barvnih odtenkih na nekdanji vrtnarski razstavi na Viču

Ljubljana, 10. avgusta. Na sprehodih po najozkejši mestni okolici, po Trnovem, Krakovem, Rožni dolini, po šiški, za Bežigradom, v Zeleni jami, v Mostah, Štepanji vasi in okoli Rakovnika pozdravlja letos naše oči vsepovedno bujno zelenje vsakovrstnih vrtnih in poljskih rastlin. Mesčani se navdušujejo nad preprosto belorumenega drobnega cveta krompirjčke, nad belimi ali rdečimi, na gosto posejanimi cveti fižolov preklarja. Morda ne bi niti zamerili, ko bi jim kdo za god prinesel mesto nagelnov in vrtnice tega cvetja, odetega v naravno zelenje, pod katerim bi se viseli fižolovi stroki ali pa na koncu krompirjčke krompirjevi gomolji. Tempora mutantur et nos mutamur in ilis. V še nedorečeni vnemi za posaditvijo vsake pedit zemlje s koristnimi rastlinami, ko so se spremenili celo parki sredi mesta v vrtove, pa naši vrtnarji le niso popolnoma pozabili na svoje ljubljene, svoje rože, ki so zlasti prejšnje čase tako prijetno ozivljale naše domove in jim dajale že na zunanji vabljiv, prijeten videz. Tudi letos zasledite na vrtovih koticke, od koder vam bujno zažare nasproti vsakovrstne barve živega in pestrega cvetja. Prostor za cvetje se je sicer zelo skrčil, nekaj pa ga je ostalo. Tega so odkazali cvetlicam njihovih najzvestejši ljubitelji, ki se ne morejo ločiti rožam niti, če bi morali zaradi tega trpeti lakoto.

Na teh gredicah pred hišami, vzdolž ograj ali pa kje okoli vrtno ute najdetje vsakovrstno cvetje. Okusi gojiteljev so najrazličnejši in njim primerna je tudi njihova ljubezen do raznih cvetličnih vrst. Prav sedaj pa lahko vidite marsikdo mnogo dalij, ki so v polnem cvetu. Veliki rdeči, rumeni, beli in pisani cvetovi vseh odtenkov že od daleč opozarjajo naše. So ljubitelji tega novodobnega cvetja, ki se ga nikoli ne morejo nagledati. Nekdo, ki se je z njimi zelo mnogo bavil, ve celo povedati, da je gojitelj dalij za nekatere prava strast. Verjemimo mu, čeprav tega sami nismo občutili.

V dalijah je nekaj živahno prirodno vselega, nekaj nežno lahкотnega. Sijajno se družijo s sedobnim slogom človeških bivališ in človeškega življenja. Zdi se, da so bile naravnost ustvarjene za naš življenjski vek in za naše hiše. Zal pri nas ta njihova značilnost ne pride do pravičnega izraza. Pri nas ljudje ljubijo v skladu z značajem vsega našega duhovnega in fizičnega življenja pestro mešanico najrazličnejšega cvetja. Le redki so, ki so dalije pravilno ocenili in jim poverili ob svojih vilah izključno okrasno funkcijo, ki jo dalije posajene z estetskim okusom opravljajo ne-nadkriljivo.

Njihovo bistvo je nekaj odkrito nepokvarjenega, nekaj, kar je docela nasprotno čustveni omedlenosti, brez romantične nastrojenosti. Vse to se odlično sklada s sodobno stvarno arhitekturo in s slogom življenja našega XX. stoletja. Njihovo barvno bogastvo je neizbržno in kdor ljubi živahno barvno pestrost, tega bodo dalije bogato poplačale v najrazličnejših odtenkih, ki so mu morda posebno všeč.

Dalij je nad 10.000 vrst

Dalija se je pozno uveljavila. Ko jo je pa spoznal širši krog ljubiteljev cvetlic, si je tako naglo osvajala njihova srca, kakor dotlej še nobena druga roža. Od prvih uspehov, ki so si sledili v valovih, do danes že ni mogoče več prešteti vseh njenih triumfov. Vsako leto se je predstavljala v novi obleki, vedno bolj drzna, vedno bolj močnejša in zvesta si svoje znanje.

Leta 1923 so našli 7000 vrst dalij. Koliko jih je danes? Kdo bi vedel. Brez strahu, da bi pretiravali, lahko rečemo, da jih je najmanj dvakrat toliko. Mnogi ljubitelji se sprašujejo, kaj prav za prav žene prijatelje dalij, da skušajo vzgojiti vedno

novih vrst. Nekateri so namreč mnenja, da bi bilo mogoče z 12 dobro izbranimi vrstami imeti vso lepoto, ki jo morejo nuditi. Tem nezadovoljnejšem pa odgovarjajo gojitelji s tehničnim argumentom: Če bi bili gojitelji pred 60 leti, ki se je dalija začela uveljavljati, tako skromni, bi danes ne imeli tistih 12 vrst, ki jih smatramo za zadostne. Bolj ko rože »obdelujemo«, bolj je verjetno, da bomo ustvarili vrsto, ki se snovno razlikuje od prvotnih, da bomo vzgojili izvirne cvetlice. Le v obilni proizvodnji je mogoče priti potom selekcije do izbrane cvetlice, do »prvaka«.

Prvi jo je opisal španski zdravnik dr. Hernandez l. 1575

Dalijo je prvi opazoval in opisal španski zdravnik F. Hernandez, ki je l. 1575 napisal o njej bogato ilustrirano knjigo v latinskem jeziku. V Mexiku je dalijo proučeval neki Franc Ximenes, ki je tudi objavil več razprav o njenem življenju. Za te razprave se je zanimal predsednik rimske akademije Cesi, ki je odkupil od Ximenesa te razprave in jih je dal v pregled raznim učenjakom. Največ se je z njimi bavil Nardus Antonius Recchus. Vse izsledke Ximenesa in omenjenih učenjakov je potem objavil l. 1651 v knjigi z naslovom: *Rerum medicarum novae Hispaniae thesaurus seu nova plantarum animalium et mineralium mexicanorum historia*. V tej knjigi sta opisani tudi dve podobni rastlini, ki jih ni mogoče istovetiti z nobeno drugo rastlino kakor z dalijo. Takrat so jo imenovali z meksikanskim imenom »Acocotlie«.

V Evropi se je dalija prvič pojavila šele l. 1789, torej v času francoske revolucije. Madridski opat Cavanilles je dobil iz Mehike seme in ga posejal. Veliko je bilo njegovo presenečenje, ko je v prihodnjem poletju gledal razvoj cvetlice in njen pester cvet. In vendar je bila ta dalija komaj senca njenih današnjih hčerk. Cavanilles je krstil novo cvetlico z imenom »Dahlia variabilis« v čast Andreju Dahlu, švedskemu učenku velikega učenjaka Linne.

Od tistega dne je bila usoda dalije odločena; neprestano je potovala, se spreminjala in križala pod skrbnimi in pazljivimi rokami nepopustljivega gojitelja. Rastline, ki so matere današnjih naših dalij, pa še živijo svoje živje in bujno življenje na mehiških visokih planotah ob nogah znanih vulkanov Citlatepetl in Popocatepetl. Nekateri se ubežale nevarnosti civilizacije in se zatekle v Guatemalo in morda v neraziskane pokrajine Srednje Amerike.

V Anglijo so prve rože prispale l. 1793. V Kewu in drugod so jih gojili v toplih gredah in dalije so jim poginile. Takrat so vsako rastlino, ki so jo prenesli iz tropskih krajev, gojili v umetni toploti. Pomislili pa niso, da dalije v svoji domovini Mexiku živijo v višinah nad 2600 m, kjer so nočne temperature običajno vedno pod ničlo. Več uspeha je imel Parizčan André Thouin, ki je dalijo gojil kakor je treba.

V Nemčiji so jo z veliko ljubeznijo gojili najprej v dvornih vrtovih v Drazdanih in Weimarju, kjer se je za dalijo zanimal osebnost velikega vojvoda Karel Avgust. Takrat jo je bržkone, ker je vzbujala splošno pozornost, opazil tudi pesnik Goethe, ki se je s Karlom Avgustom mnogokrat sprehajal v njegovem parku. Ker je Goetheja zanimala vsaka novost, se je nedvomno z zanimanjem sklonil k tej novi obliki življenja in lepote. Kasneje se je dalija razširila tudi po Belgiji in Nizozemski, od tod pa je ponovno preskočila v Anglijo.

En gomolj je stal pet šilingov

Kjerkoli so jo začeli gojiti, so ustvarjali nove različice barv in tudi nove vrste, tako da je bilo upravičeno ime variabilis. Na Angleškem so bile zlasti priljubljene pre-

proste dalije, v prejšnjem stoletju pa dalije z »ovratnico«. Današnji ljubitelji dalij ocenjujejo te vrste kot enolične. Takrat so jih pa zelo cenili in niso štedili z denarjem, ko so si nabavljali njihove gomolje. V Londonu so plačevali na primer za en gomolj pet šilingov, kar je izredno visoka cena za tedanje čase.

Kasneje je gojitelj dalij presenetila nova vrsta, ki so jo sredi preteklega stoletja prenesli iz Mehike na Nizozemsko. Bila je to dalija »Cactus-Juarez« s cevnatimi cvetnimi listi, s cvetom v obliki žarkov in z mnogimi nepravilnimi točkami. Ta dalija je nudila nove možnosti gojiteljem in dosegli so naravnost presenetljive uspehe. Strast do vzgojitve novih vrst se je omejevala pri nekaterih celo na najmanjše podrobnosti, med tem ko je večina stremela za raznimi barvnimi odtenki.

Tanki ameriške proizvodnje, uničeni na področju El Alameina

Odesa dobiva zopet običajno lice

Pred začetkom vojne je imela 700.000 prebivalcev, zdaj jih ima pa 300.000

Edikt, s katerim je carica Katarina II. odredila ustanovitve mesta Odesa, nosi datum 27. maja 1794. Če bi ne bilo tega edikta bi morda stala še zdaj na kraju velikega pristaniškega mesta tatarska ribiška naselbina Hadžibei. Jasno je, da v tako mlaudem mestu ne moremo najti nobenih sledov zgodovine. Sovjeti so sicer poskušali oviti Odeso kot pozorišče upora mornarjev s »Potemkinom« z revolucionarno glorijo. To na stvari ni moglo ničesar izpremeniti.

Odesa, zlasti predmestjem, se močno poznajo sledovi vojne. Odesa leži dobrh 50 m nad gladino Črnega morja in pogled na njo je zelo slikovit. Nad morjem hiš kraljuje pristaniškega gledališča, enega najlepših in največjih gledaliških poslopij. Načrte zanj je napravil neki dunajski gradbenik po vzorcu dražlanskega dvornega gledališča. Poslopje je bilo zgrajeno leta 1887. Odesa je bolj evropska, kakor druga mesta. Ceste in ulice so lepo tlakovane, hiše fasade bogato okrašene, vse mesto je prepreženo z drevedmi in krasnimi bulvarji, ki izvirajo iz dobe, ko je spadala Odesa še med najbogatejša mesta na vzhodu. Nekaj posebnega so ozki morskali zalivi, segajoč daleč v celino. Okrog njih so zgrajene lepe vile, kjer imajo bogati meščani sredi bujnega zelenja vse življenje najlepše počitnice.

V začetku sedanje vojne je štela Odesa 700.000, zdaj jih ima pa samo 300.000. Navzlic temu je pa večerno vrvenje v prometu Deribasovski ulici zelo živo. Tu vidiš pravo južnjaško orientalsko mešanico narodov. Odesa je zdaj prestolnica rumunske pokrajine Transdnjestrije, med Dnjestrom in Bugom ležečega dela Ukrajine. Vsi ulični napisi so dvojezični, rumunski in ruski, pogosto jim je pa prključen

ščasoma pa je bilo tudi pri tej novi vrsti izčrpano vse, kar je bilo mogoče doseči. Zdelo se je, da gojitelji ne bodo našli novih ciljev in da bo dalija zopet stopala v ozadje. Toda tako mišljenje je bilo preuranjeno.

Leta 1920, so se v Evropi pojavile prve orjaške dalije izrednih okrasnih možnosti. Zdelo se je, da je bilo z njimi doseženo »non plus ultra« popolnosti in zadovoljive kritičnih zahtev. Nekateri so dosegli izredne uspehe. Med najbolj priljubljene in najbolj zaslužne za razširjenje dalij po vsej Evropi štejejo naslednje:

Jersey Beauty, ki se je pojavila l. 1924, Jane Cowl iz leta 1926, Kathleen Norris iz leta 1928, Baby Royal iz l. 1931, in Paul Pfitzer iz leta 1931. Sedaj imamo zbirko orjaških dalij, ki je izredno bogata, pestra in verjetno popolna.

Danes so med gojitelji najbolj cenjene dalije: Phillis Knight, Grand Slam, Mad. Pezant, Rosalba in še mnoge druge. Na zadnjih razstavah dalij je bilo opaziti tendenco povratka k manjšim in srednjim vrstam. Vzrok temu bo najbrž prenasitenost z orjaškimi dalijami, ki so že predolgo obvladovale neomejeno vse cvetličnjake in cvetne gredice.

tu gozdov. V vsej Transdnjestriji jih je komaj 200.000 ha.

V nasprotju z drugimi ukrajinskimi pokrajinami so vasi tu zelo sšazne. Severno od Odesa je mnogo nemških vasi in njihov vpliv sega daleč naokrog. Guverner pokrajine Transdnjestrije je prof. George Aleksjanu. Rumunske oblasti so prevzele v upravo sovhoze in kolhoze. Obenem so pa ustanovile kmečke delovne zadruge. Končno cilj novega agrarnega reda v Transdnjestriji je postopni povratek k zasebni lastnini. V Transdnjestriji je bilo doslej odprtih 2055 in 14 serijah šol. Od decembra lanskega leta delujejo v Odesi tudi univerza in opera. Na opernem repertoarju prevladuje Verdi, važno vlogo pa igra tudi balet.

Nova organizacija turške industrije

V Turčiji se pripravlja nova organizacija industrije. Gospodarsko ministrstvo je že pripravilo osnutek zakona o tem. Ustanovljena bo osrednja zveza industrijcev, ki bo imela v vseh industrijskih krajih svoje podveze. Namen enotne prisilne organizacije industrije je doseči čim večje kritje državnih potreb, zlasti v pogledu narodne obrambe in preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Organizacije industrijcev se bodo pečale s tehničnimi in delavskimi vprašanji, sodelovale bodo pri razdeljevanju kreditov, ki jih daje vlada industriji, skrbela za zaloge sirovin in smoteno razdeljevanje proizvodov po potrebi, obenem bodo pa vzdrževale zvezo s konzumnimi združenji in organizacijami uvoznikov. Njihova skrb bo tudi obnova dela v tovarnah, ki so morale iz katerega koli vzroka obratovanje ustaviti.

V zvezi industrijcev bodo mogle biti včlanjene samo strokovno izobražene osebe, ki pa ne smejo napovedati konkursa, sicer avtomatično izpadejo iz članstva. Iz zastopnikov gospodarskega ministrstva in osrednje zveze industrijcev bo sestavljen industrijski svet, ki bo nadzoroval delo orednje zveze in nji podrejenih podvez.

Godba pospešuje delo

Do zanimivega spoznanja so prišli v neki nemški tekstilni tovarni. Opazili so, da so storitve delavk v popoldanskih urah občutno nazadovale. Preiskava je ugotovila, da je to posledica naraščajoče utrujenosti, ki se stopnjuje z delovnim časom. Razmišljali so, kako bi temu odpravili. Nekdo je prišel z idejo, da bi morda kazalo poskusiti z godbo. V delavnicah so namestili zvočnike in jih vključili v radio, ki je vsako popoldne prenašal koračnice, narodne pesmi in vesele operete. Ti prenosni godbo so se vrstili več tednov dnevno od 14. do 15. in od 16. do 18. ure. Po natančno izvedeni kontroli so ugotovili, da se je storilnost delavk dvignila povprečno za pet odstotkov nad normalo. Sprito tega so zdaj v vseh večjih tovarnah uvedli radijske prenose glasbene produkcije. Tudi v drugih tovarnah se je izkazalo, da godba zelo vpliva ne samo na razpoloženje delavstva, marveč da se ob godbi tudi dviga njihova storilnost.

Pač pa je skušnja pokazala, da mora biti program za tako »delovno godbo« skrbno izbran. Glasba mora biti lahkega značaja, vesela in poskočna. Odpusti morajo vse napovedi, zlasti pa poročila, ker to odvrača pozornost delavstva od dela in daje priložnost za razgovore, kar kvarno vpliva na storilnost delavcev. Najprikladnejši je prenos gramofonskih plošč. Večja podjetja so zaradi tega uredila svoje lastne glasbene produkcije s pomočjo gramofonov in zvočnikov. Prav tako predvajajo godbo v opoldanskih odmorih, ko je delavstvo zbrano pri kosilu in obednih. Tudi tu godba dviga razpoloženje in prinaša olajšanje dnevnih skrbi. Zato je zdaj postalo geslo: v vsako delavnico godbo!

IZNAJDLJIV DEČKO

Dva dečka gresta mimo stojnice, kjer je kup lepih pomaranč. — Škoda, da nimam dveh lri, da bi kupil pomarančo, — vzdihne prvi.

— Neumnost! — meni drugi. — Čemu bi jo kupoval? Jaz pokažem prodajalcu Jezik, pa zaluča pomarančo za menoj.

PRI ZOBOZDRAVNIKU.

— Joj, gospod doktor! Kaj neki bo nazadnje iz vsega tega?

— Potripte še malo, saj ne boli hudo.

— Ah, saj se ne bojim bolečin, temveč vašega računa.

OPREDELITEV.

— Ali več, kaj je šef urada?

— Seveda vem. To je tista oseba, ki v uradu vse nadzoruje...

— Kaj še, to ti je tista oseba, ki te vidi vedno, kadar prišleš prepozno v službo, kadar pa prideš točno, se niti ne zmeni zate.

zila drobne gubice v svili: znamenje, da je ni bil še nihče opral niti ne vzel v znoje, odkar jo je imela poslednjič na sebi.

Nenadna radovednost je storila, da sem zapustila posteljo in se vrnila v predsobje, kjer sem bila videla omare. Odprla sem eno izmed njih. Kakor sem si naprej mislila, je bila polna oblek. Mnogo jih je bilo večernih; srebrna tkanina se je svetlila iz bele platnene vrčice, ki jo je varovala. Ena je bila iz zlatega brokata, zraven nje pa je visela obleka iz mehkega vijoličastega žameta. Bela atlasna vlečka se je dotikala tal omare. Iz velinastega papirnega omota na polici je gledala pahljajca iz nejevitih peres.

V zaprti omari je bil vonj po belih azalejah, ki je v zraku tako prelestno nežen, čudno ožaltel in potemnilo zlato in srebro na brokatih; star in klavrn kakor človeška sapa mi je dihal naproti iz odprtih predelov. Zaprla sem omaro in se vrnila v spalnico.

Za mojim hrptom so se oglasili koraki. Obrnila sem se: bila je gospa Danvers. Nikoli ne bom pozabila lakomnega zmagoslavja na njenem obrazu. Skoraj perversna razburjenost, ki ga je pačila, me je navdala s strahom.

»Zelite kaj, gospa?« je rekla.

Poskusila sem se nasmehniti, pa se nisem mogla. Tudi beseda mi ni šla z jezika.

»Se ne počutite dobro?« je skoraj mehko nadaljevala, ko je stopila bliže. Odmaknila sem se. Menda bi bila omedlela, ko bi se mi bila še bolj približala. Njena sapa mi je že dihalna v obraz.

D. Du Maurier:

63

Prva žena

Roman

Toda o pregrinjalih in prevlekah ni bilo sledu. Po toaletni mizi so bile razložene ščetke, glavniki, škatlice s pudrom. Postelja je bila postлана; zgornje se je bleščalo v belini čisto opranega lanu; bre bele rjuhe je gledal izpod svilene odeje. Pred zrcalom in na posteljni mizici so stale cvetlice; cvetlice so krasile kaminski napušč. Preko naslanjača je ležala svilena nočna halja, in na tleh je stal par copat. V trenutnem zaprepačenju sem pomislila, ali se mi ni zmešalo; morda vidim čas narobe, in sapa se mi zdi takšna, kakršna je bila pred njeno smrtjo... Še hip, pa nemara pride Rebeke in sede pred zrcalo, da si popravi lase. Od tod, kjer sem, bom videla njeno sliko v zrcalu, in tudi ona me bo videla, naslonjeno na podboj. Toda nič se ni ganilo. Stala sem in čakala nečesa, kar naj bi prišlo. Tik-takanje ure na steni me je menda opametovalo. Kazalca sta kazala pet in dvajset minut čez štiri. Moja ura je kazala prav toliko. Njen drobn, pokojni zvok me je spravil k zavesti. Opominjal me je, da mi bodo spodaj na trati kmalu podali čaj. Počasi sem krenila proti sredini sobe. Ne, saj ni bila obljubena. Tu ni živel nihče. Niti cvetlice niso mogle premagati tega duha po nebitju. Zaveze so bile spuščene, oknice zaprte, Rebeke ne bo nikoli več na-

zaj. Cvetlice, ki jih je gospa Danvers razpostavljala po mizicah, in rjuhe, ki jih je premenjavala na postelji, niso imele moči, da bi jo obudile. Bila je mrtva. Mrtva, še daj ko leto dni; pokopana v cerkveni kripti, skupaj z drugimi de Winterji, ki jih ni bilo več.

Razloženo sem slišala šum morja. Stopila sem k oknu in odprla oknice. Da, bila sem pri srednjem oknu, tam, kjer sta uro prej stala Favell in gospa Danvers. Dolgi sončni pramen, ki je planil v sobo, je delal električno luč čudno nepristno in rumenkasto. Odprla sem oknico še malce bolj. Sonce je metalo po odeji živ, skoraj bel odsev; bleščalo se je na vrčici za nočno srajco in božalo blazino. Poigravalo je na kristalni plošči toaletne mize, na ščetkah in na stekleničah s parfumi.

Dnevna svetloba je dajala vsaj moji resničnejše lice. Z zaprtimi oknicami in pri električni luči se mi je zdel kakor soba na gledališkem odru, ki so ga igralci zapustili. Zastor je zdavnaj padel nad zadnjim dejanjem; a soba je ostala, kakršna je bila, naređ za jutrišnjo predstavo. Sonce pa je znova ubujalo vse k življenju. Pozabila sem duha po zaprtini in spuščene zastore na drugih oknih. Bila sem gostja; gostja, ki je taval po hodnikih in pomotoma zašla v gospodinjsko spalnico.

Prvič, odkar sem bila tu, sem začutila, da se mi tresejo noge. Zdele so se mi šibke kakor dve slanni bilki. In srce mi ni več tako burno utripalo. Svinčena teža se je bila razlila po meni. Kakor omočna sem gledala okrog sebe. Gospa Danvers ni

pretiravala tisti prvi večer. Soba je bila res najlepša v vsej hiši. Kamin je bil pravi dragulj; strop, izrezljana postelja, tapete, stenska ura in svečnika na toaletni mizi — vse to so bile reči, ki bi jih bila tudi jaz ljubila, če že ne oboževala, da so bile moje. Pa niso bile moje, o ne. Bile so last one druge. Iztegnila sem roko in potipala ščetki. Ena je bila bolj obrabljena kakor druga. Tako se rado zgodi, zmerom je ena, ki jo večkrat jemljemo v roke. Časih pozabimo rabiti drugo, in kadar jih pošlješ v čistjenje, je ena še nova... A kako bled in brez mesa se mi je zdel moj obraz v zrcalu; kako gladko in mrtvo so mi viseli lasje! Kaj sem bila zmerom takšna? Po navadi sem vendar morala imeti trohico več barve. Obraz, ki mi je zrl zdajle naproti, je bil nekazen obraz.

Vstala sem s stola, na katerega sem se bila spustila, in se dotaknila nočne halje na naslanjaču. Pobrala sem copate s tal in jih podržala v roki. Polagoma se me je loteval občutek groze, in ta groza se je izpreminjala v obup. Dotaknila sem se atlasne odeje na postelji in s prstom potegnila po monogramu na vrčici za nočno srajco: R. de W. Izprepleteni začelnici, vrvičasto uvezeni v zlato brokat, sta se odražali kakor izklesani. V vrčici je bila srajca iz mareličasto rumene svile, lahke kakor dih. Vzela sem jo ven ter si jo pritnila na obraz. Bila je hladna, skoraj mrzla. A tudi iz nje je še puhtel nedoločen vonj po nečem, kar je bilo in se ne vrne več. Vonj po belih azalejah. Zložila sem jo, jo spravila v vrčico, pri čemer sem s tesnobo, ki me je kakor primež zgrabila za srce, opa-